

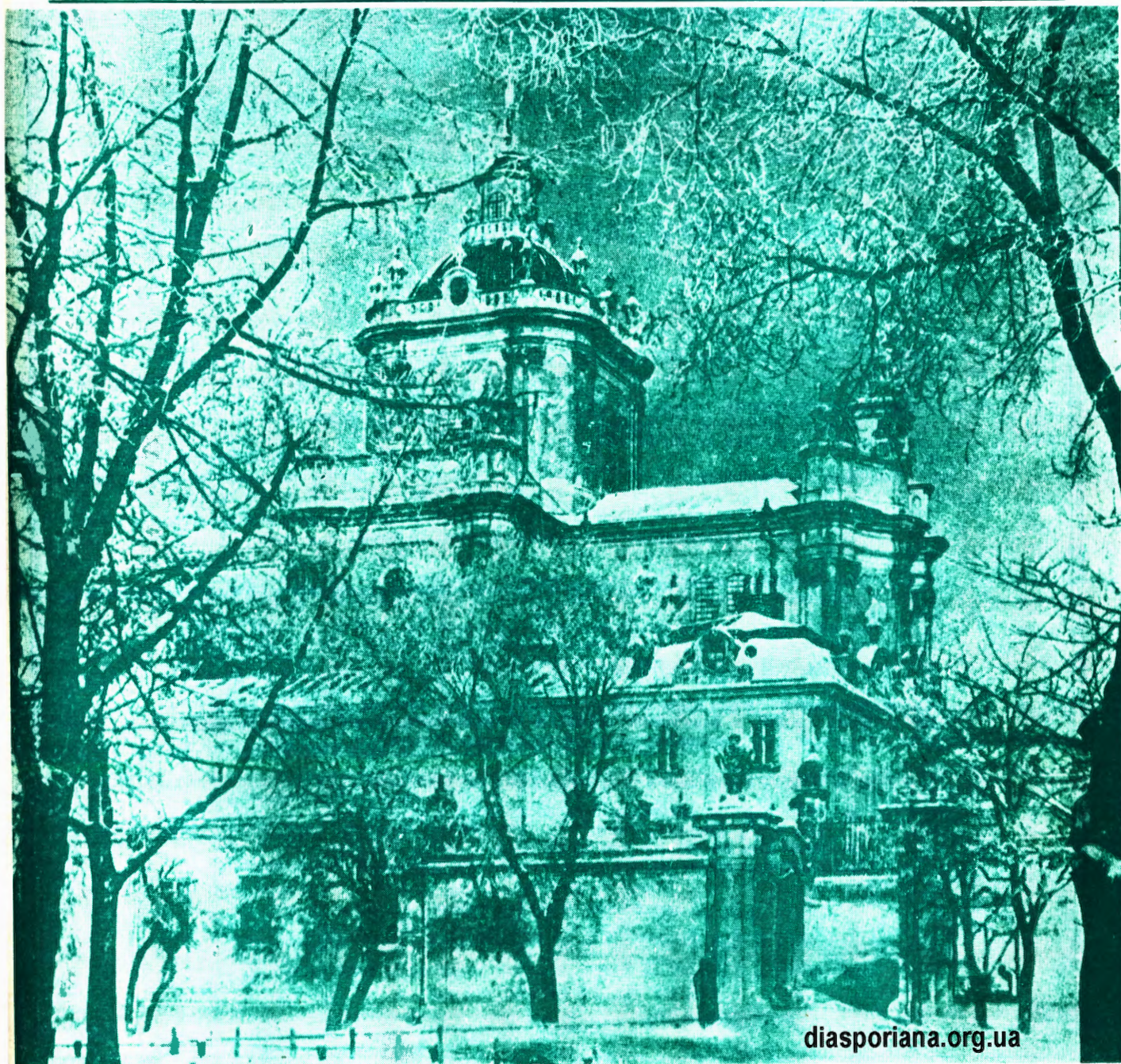
ОВИД

Н О Р І Z О N

№ 4 (143)

ЖОВТЕНЬ — ГРУДЕНЬ 1967 OCTOBER — DECEMBER

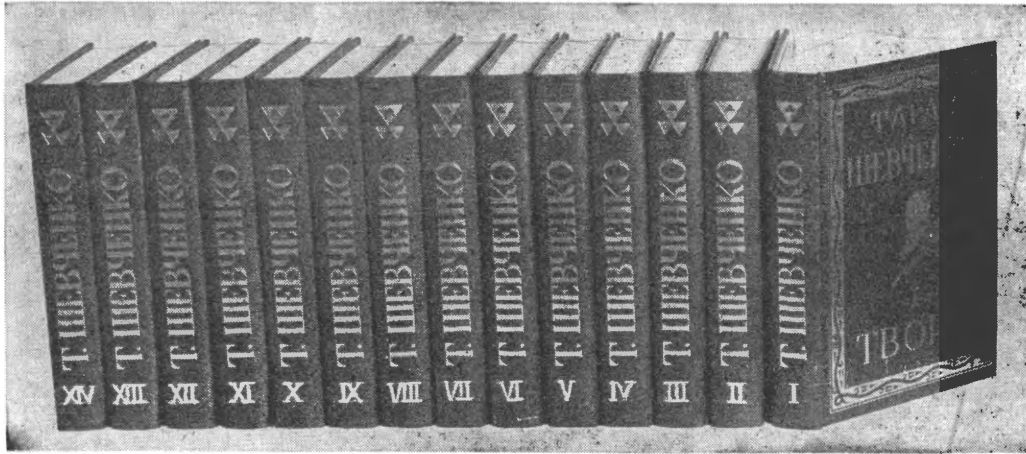
VOL. XVIII.



diasporiana.org.ua

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА
ВИДРУКУВАЛО

ВЖЕ ТРЕТІМ НАКЛАДОМ



ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНЕ ПОВНЕ ВИДАННЯ В 14 ТОМАХ

Т. I. Поезії до року 1843.
Т. II. Поезії 1843-1847 рр.
Т. III. Поезії 1847-1857 рр.
Т. IV. Поезії 1857-1861 рр.
Т. V. Назар Стодоля. — Різні твори.
Т. VI. Повісті: Художник — Наймичка — Варнак.
Т. VII. Повісті: Княгиня — Музика — Несчасний —
Капітанша.
Т. VIII. Повісті: Близнята — Мандрівка.
Т. IX. Журнал.

Т. X. Листи.
Т. XI. Т. Шевченко — маляр.
Т. XII. Т. Шевченко чужими мовами. Переклади
Шевченка на інші мови.
Т. XIII. Збірник статей про Т. Шевченка та його
творчість.
Т. XIV. Показчик видань Шевченкових творів, пер-
шодруки й окремі видання та спис літератури
про них.

Видавництво видрукувало вже всі 14 томів.

Перший наклад деяких томів цього видання Творів Тараса Шевченка видав
Український Науковий Інститут у Варшаві під редакцією Павла Зайцева.

Другий і третій наклад цього видання (з деякими ще ніде не друкованими
новими томами) видало Видавництво Миколи Денисюка з нагоди ювілейних
святкувань (1961 і 1964 рр.).

**14-томове видання творів Тараса Шевченка видавництва Миколи Денисюка друковане
на доброму папері, в локсусовій оправі, в імітації шкіри, з позолоченням, у мис-
тецькому оформленні Едварда Козака.**

Ціна за всіх 14 томів цього монументального видання лише

- 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців.
або з 4% знижкою, себто
- 72.00 дол. за готівку при замовленні.

Видавництво висилає всі 14 томів негайно по одержанні замовлення.

Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

КНИЖКА
з цією маркою —



найпевніший
приятель
української
родини

СТАЛІ ПОКУПЦІ ВСІХ НАШИХ ВИДАНЬ —
це окрема категорія реєстрованих Читачів, що в новій системі продажу
наших видань купують

КНИЖКИ ПРЯМО ВІД ВИДАВЦЯ
Сталі покупці одержують всі наші видання по зниженій ціні
з доставкою до дому без окремої доплати.

По ближчій інформації звертатися до видавництва.

**ПРОДАЄМО СВОЇ ВЛАСНІ ТА ІНШІ ВИДАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ**

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА —

II Гаслова Частина — VIII томів в полотні	дол.	120.00
	"	144.00
	в півшкірі	" 37.50

АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

СВЯТЕ ПИСЬМО СТАРОГО ТА НОВОГО ЗАВІТУ

в шкіряній оправі з позолоченням	"	20.00
----------------------------------	---	-------

в полотняній оправі з позолоченням	"	15.00
------------------------------------	---	-------

в полотняній оправі	"	12.00
---------------------	---	-------

Михайло Грушевський: ІСТОРІЯ УКРАЇНИ-РУСИ — X томів (11 книжок)	"	90.00
---	---	-------

Михайло Грушевський: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ V томів	"	36.00
---	---	-------

Тарас Шевченко: ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА I-XIV	"	75.00
--	---	-------

ШЕВЧЕНКОВЕ СЛОВО І СЛАВА, антологія перекладів з Шевченка чужими мовами за редакцією Богдана Кравцева	"	7.00
--	---	------

Іван Франко: ТВОРИ — XX томів	"	76.50
-------------------------------	---	-------

Юрій Клен: ТВОРИ — III томи	"	10.65
-----------------------------	---	-------

Богдан Лепкий: ТРИЛОГІЯ МАЗЕПА (6 томів)	"	21.00
--	---	-------

Ярослав Пастернак: АРХЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ	"	15.00
---------------------------------------	---	-------

Д-р Матвій Стахів: УКРАЇНА В ДОБІ ДИРЕКТОРІЇ УНР, томи 1-7 тв. опр.	"	32.20
---	---	-------

Олекса Кузьма: ЛИСТОПАДОВІ ДНІ 1918 р.	"	5.00
--	---	------

Микола Ковалевський: ПРИ ДЖЕРЕЛАХ БОРОТЬБИ	"	6.80
--	---	------

В'ячеслав Липинський: ЛИСТИ ДО БРАТІВ ХЛІБОРОБІВ	"	4.50
--	---	------

Ілля Витанович: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ	"	13.50
--	---	-------

Антін Рудницький: УКРАЇНСЬКА МУЗИКА	"	9.50
-------------------------------------	---	------

Олекса Повстенко: КАТЕДРА СВ. СОФІЇ В КИЄВІ	"	12.50
---	---	-------

Леонід Мосендз: ОСТАННІЙ ПРОРОК	"	6.00
---------------------------------	---	------

Наталена Королева: ЩО Є ІСТИНА?	"	5.50
---------------------------------	---	------

Уляна Кравченко: ХРИЗАНТЕМИ	"	5.50
-----------------------------	---	------

Юрій Тис: НА СВИТАНКУ	"	4.50
-----------------------	---	------

А. Драган: МАЄМО КАРДИНАЛА, українською і англійською мовами по	"	5.00
---	---	------

Іван Багряний: ЛЮДИНА БЖИТЬ НАД ПЕРВОЮ	"	6.00
--	---	------

Володимир Несторович: СЕРЦЯ І БУРЕВІ	"	6.80
--------------------------------------	---	------

Микола Понеділок: СМІШНІ СЛЮЗИНКИ	"	5.00
-----------------------------------	---	------

Зосим Дончук: ПРИРВА — роман	"	4.00
------------------------------	---	------

Микола Лазорський: ГЕТЬМАН КИРИЛО РОЗУМОВСЬКИЙ — іст. роман	"	6.80
---	---	------

Юліян Радзикович: ПОЛУМ'Я, історична повість	"	4.50
--	---	------

Юрій Мошинський: У СВІТІ МИСТЕЦЬКИХ ЧАРІВ — враження з подорожі	"	5.00
---	---	------

Євген Онацький: У ВІЧНОМУ МІСТІ	"	4.00
---------------------------------	---	------

М. Л. Подвезько: УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК	"	6.00
---	---	------

М. Л. Подвезько: АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК	"	6.00
---	---	------

К. Г. Андрусишин: УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК (коло 110.000 слів)	"	13.00
--	---	-------

Rev. I. Nahayewsky: HISTORY OF UKRAINE	"	5.00
--	---	------

S. Stechishin: TRADITIONAL UKRAINIAN COOKERY	"	5.50
--	---	------

Левуа Ukrainka: SPIRIT OF FLAME	"	3.50
---------------------------------	---	------

UKRAINIAN ARTS	"	5.00
----------------	---	------

СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВІ — героїчний епос XII віку	"	13.00
---	---	-------

ЛЬВІВ — Літературно-мистецький збірник	"	16.00
--	---	-------

УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТІЛЬЦІ 1914 — 1920 (Альбом)	"	8.75
--	---	------

ІСТОРИЧНІ ПОСТАТІ ГАЛИЧИНИ 19-20 СТ.	"	4.00
--------------------------------------	---	------

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	"	12.00
------------------------------	---	-------

Всі ці видання продаємо на догідні сплати за окремим договоренням.

Замовлення приймаємо без завдатку.

Замовлення слати на адресу нашого видавництва.

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL. 60622 — U.S.A.

НАЙКРАЩИЙ ДАРУНОК СЛУЖБА БОЖА



НА ДВОХ ДОВГОГРАЙНИХ НІ-ЕІ ПЛАТІВКАХ

Замовлення і гроші (чеком або „моні ордером”) слати

на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., — USA.

— — — — тут відтяти — — — —

До Видавництва Миколи Денисюка

ЗАМОВЛЕННЯ

Цим замовляю один альбом довгограйних платівок
із Службою Божою у виконанні хору церкви св. Варвари
Відні.

Разом пересилаю дол. 13.00.

Моя адреса:

.....
.....

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ В ДОБІ ДИРЕКТОРІЇ УНР В 7 ТОМАХ

Монографічна праця проф. Українського Вільного Університету

Д-РА МАТВІЯ СТАХОВА

Ця монографія містить вперше всебічний образ державотворчої дії української нації від листопада 1918 по листопад 1920, а одночасний основний огляд оборони Української Держави на всіх фронтах мілітарних і дипломатичних.

В цій праці використано невідомі до тепер українські та не-українські джерельні документи (французькі, британські, німецькі, польські, американські, московські і інші) текстуально так, що кожний читач сам може собі виробити свій власний погляд на окремі періоди історії відновленої самостійної, соборної і суверенної Української Держави.

До тепер появилось 7 томів цієї монографії.

Ціна всіх дотеперішніх 7 томів в полотняній твердій оправі
32.20 дол.

Ця праця видана в рамках Наукового Товариства ім. Шевченка
— Бібліотека Українознавства.

Замовлення і гроші слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60622 — U.S.A.

ОВИД

H O R I Z O N

Vol. XVIII No. 4 Oct.-December 1967

EDITOR

Mykola Denysiuk

PUBLISHER

Mykola Denysiuk Publishing Co.
2226 W. Chicago Ave.
Chicago, Illinois 60622, USA
Tel.: EVerglade 4-3868

REPRESENTATIVES:

South America:

Mychajlo Danylyshyn
с. Mozart 614

Buenos Aires, Rep. Argentina

Australia

Fokshan Library & Book supply
16a Prospect St.
Glenroy W. 9. Vic.

England

Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
London W. 2.

Second-class mail privileges
authorized at Chicago, Illinois

Authorized as Second-class mail,
Post Office Dept., Ottawa

Composition & printing by
Mykola Denysiuk Printing Co.
2226 W. Chicago Avenue
Chicago, Illinois 60622 — USA

All rights reserved under Inter-
national and Pan-American
Copyright Conventions
Subscription \$4.00 yearly
\$1.00 per Copy

Видає й редагує
Микола Денисюк

Мовний редактор —
Роман Завадович

Надісланих рукописів редакція не повертає, як теж не веде листування з приводу невикористаних матеріалів. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція застерігає собі право скорочувати статті й виправляти мову. Всі права застережені.

Річна передплата:

Австралія і Англія — шіл.	30.—
Бразилія — крузейрів	480.—
Аргентина — арг. пезів	240.—
ЗДА, Канада і ін. — дол.	4.—
Німеччина — Д.М.	10.—
Франція — фр. фр.	15.—

З М І С Т

Ю. Тис-Крохмалюк — До 50-ліття українських збройних сил	5
М. Денисюк — Світовий Конгрес Вільних Українців	11
Л. Стаховський — Кароноко	12
Р. Купчинський — Багата ти еси...	28
— Звернення Секретаріату Світового Конгресу Вільних Українців	29
— Звернення Світового Конгресу Вільних Українців	31
І. Кедрик — Говорім про проблеми преси	33
М. В. Дольницький — Як розуміти свободу преси	34
— Пташка (переклад з англійського — Ольга Решетило)	49
Л. Денисюк — Українське жіноцтво на СКВУ	46

На Обкладинці: Церква св. Юра у Львові — фот. Ол. Мох.



Борис Мартос, колишній голова Ради Міністрів Директорії УНР, живе тепер в ЗДА. (З архіву „Овиду“).

Від видавництва

„Овид” на Світовому Конгресі Вільних Українців (СКВУ) заступали Микола Денисюк (рівночасно делегат від Спільки Українських Журналістів Америки) і Любомира Денисюк (рівночасно делегатка від Союзу Українок Америки). Наші представники були учасниками таких конференцій і зустрічей, що відбулися з нагоди СКВУ: Перша Світова Конференція Українських Журналістів у вільному світі, Світова Сесія Українського Жіноцтва, Світова Конференція мирян Української Католицької Церкви, Світова Зустріч Українських Купців і Промисловців, Конференція Українських Бібліотекарів Америки і Канади, та Світова Конференція Державного Центру Української Народної Республіки.

Про нашу участь у СКВУ коротко звітуємо вже в цьому числі „Овиду”.

При нагоді СКВУ ми зустріли багато наших друзів ще з рідних земель та з побуту в західно-європейських країнах і в Аргентині, розсіяних тепер в різних країнах світу.

„Український Журналіст”, число 2, 16 сторінок з ілюстраціями, формату „Овиду”, появилось з нагоди СКВУ, накладом 1,100 примірників. Це число „Українського Журналіста” появилось коштами нашого видавництва і технічними засобами нашої друкарні.

Наше листування в останньому часі знову дуже припізнене. Ми дуже вибачаємося за припізнення з відповідями на багато листів, та обіцяємо, що постараємося по змозі якнайскоріше надробити наші залеглисті в нашому листуванні.

„Овид” за останній квартал 1967 року появляється з припізненням, але нове число, себто за перший квартал 1968 року, вже друкуємо.

Рахунки за передплату „Овиду” на 1968 рік вишлемо рівночасно з висилкою наступного числа нашого журналу.

Пан Ізидор Рибак — після 5-ти років дбайливої співпраці в нашому видавництві, відійшов в листопаді 1967 року на нову працю, до столичного міста ЗДА — Вашингтону. Пан Рибак своїм вкладом праці причинився багато до успішної діяльності нашого видавництва, зокрема при лінотипному наборі Повного Видання Творів Тараса Шевченка, якого 12-тий том друкувався в нашій друкарні 29 світовими мовами. Перед виїздом з Чикаго ми попрощали його в крузі наших найближчих співробітників. З вдячністю згадуючи нашу співпрацю, бажаємо Панові Рибаківі і його Дружині багато вдовolenня на новому місці побуту.

Повне видання Творів Тараса Шевченка в 14-ти томах маємо ще в продажу, бо ми видрукували ще бракуючі томи, які були вже випродані. Маємо ще деяку кількість комплектів до продажу й приймаємо на них замовлення. Хто ще не придбав собі цього монументального видання Творів Тараса Шевченка, має змогу собі купити. Цілість — всі чотирнадцять томів коштують лише 75.00 доларів на сплати, навіть по 5.00 дол. місячно або з 4% знижкою, себто 72.00 долари при заплаті до 30 днів від дати замовлення. Замовлення приймаємо без завдатку. Для вигоди друкуємо нижче картку замовлення.

..... Тут відтяти

ЗАМОВЛЕННЯ

До Видавництва Миколи Денисюка

Цим замовляю 14-томове ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА:

- ☐ за 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців.
☐ за 72.00 дол., себто з 4% знижкою при заплаті готівкою, висилаючи чек (моні ордер) при замовленні.

Моя адреса:

.....
.....

Підпис:

Юрій Тис-Крохмалюк

До 50-ліття українських збройних сил

*Єдного орла пострілено стрілою, а гди
позріл орел на ту стрілу, побачив на ній
пера орлії і почав мовити:*

*„Не жаль мні, же мене бєть тос
дерево і желізо, але жаль мні, же пера
орлії бють мене!“*

(Й. Галятовський, 17-те стол.)

Конформізм (пристосуванство) є ознакою низького інтелектуального рівня і недостатньої національної свідомості суспільства. Відпорність на конформізм завжди була й буде ознакою інтелекту. Всупереч думці, що збереглася серед нас ще з початків нашого століття, провідники „з народу“ нездібні до духової і мілітарної революції. Найвищим їхнім осягом може бути тільки бунт і отаманщина.

Цих кілька слів потрібно, щоб створити собі ясну картину умовин нашої революції 1917-го року. Зате наші вороги зрозуміли достатньо, в чому були наші недотягнення, а далі й помилки при будові держави. На початках національно-революційного руху 1917 року, провідні українські люди вірили беззастережно фразеології соціалістичних партій та послідовно ставили марксистські доктрини вище національних. Вони охоче піддавалися московським кличам і були нездібні зрозуміти правду, що запорукою свободи є не фраза, а сила й потуга. Замість ставити перед народом величні кличі державного національного життя, вони губились в дискусіях і теоретизуванні різних соціалістичних партій та у концепціях перебудови російської імперії з такою чи іншою участю України. В такому духовому й політичному маразмі не лишалося нічого іншого, як вступити у перегони у скрайніх гаслах революції з московськими комуністами. Суттю стало питання популярності серед мас, а не будова держави.

Москва, навпаки, зразу будувала імперію. На місце нездарного дотеперішнього проводу, комуністи ставили нових людей, що були готові на інших основах здобувати для Москви не тільки слов'ян і не тільки Дарданелли, а цілий світ. Для знищення людей минулої доби та для мобілізації мас кинула Москва цинічний клич „граб награвлене“, а для створення мілітарної потуги створила міраж майбутнього щастя.

Пізніше, коли створилася регулярна українська армія й почалися повстанські дії, Москва переконалася, що в Україні не обійдеться без національних гасел. Прийшло „вплоть до атделенія“, а ще пізніше „українізація“ та інші засоби політичної гри з українцями. Після другої світової війни московська імперія почала опановувати світ малими війнами партизанського характеру. Але всюди — в Азії, Африці й Південній Америці вона на перше місце кладе національне визволення, зрозумівши, що для осягнення мети досить їй мати в руках провід революції. Народом залишає національні, а опісля соціальні гасла. Стара зброя первинного соціалізму сьогодні не бере. Народжується нове розуміння історії, і хто воює мілітарно чи політично старою зброєю, той приречений на поразку.

Добрим прикладом із призабутої історії другої світової війни може бути помилка німців і москалів у пропаганді проти ОУН. Обидві потуги розкинули пропагандивні летючки по Волині і в Галичині з наміром розкласти організацію політично й мілітарно. Німецька летючка:

Москва дає накази для ОУН! З тайних наказів і вказівок, що попали нам у руки, видно, що кремлівські жиди стоять у зв'яз-

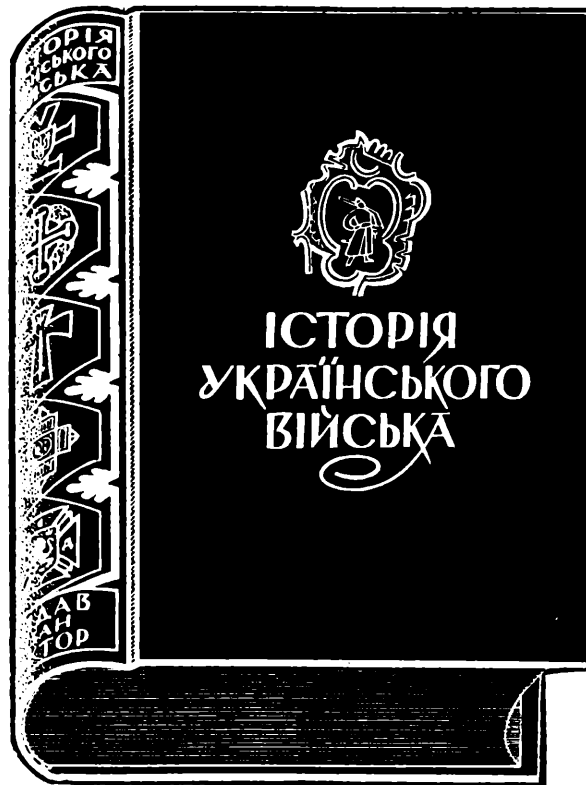
ку з ОУН. В тих тайних наказах, що скоро будуть опубліковані, ОУН — це організація, що є національно замаскованою большевицькою бойовою частиною.

Московська летючка:

Відколи ОУН, керівники якої й тепер сидять у Берліні на німецьких харчах і за німецькі гроші видають свої газети, стала оборонцем народу? Маємо документи, опублікуємо їх. З них видно, що керівна верхівка ОУН тепер має зв'язки з Гестапо, одержує за це гроші і за тридцять сріб-

няків продає свій парід. Роблять вони це, щоб відвернути парід від збройної боротьби проти німців і відірвати маси від радянських партизанів!

Обидві летючки, зразки перестарілої пропаганди та змістом наївні. Ніякого успіху вони не мали і так само не мали б, якби інакше ставили справу. 1944 рік — це не 1917, але обидві сторони, мабуть, не здавали собі справи із розвоєвих національних тенденцій українського народу.



ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

ДРУГЕ ДОПОВНЕНЕ ВИДАННЯ, З ІЛЮСТРАЦІЯМИ,
понад 850 сторінок, великого формату, в твердій оправі,
з позолоченням Ціна 18.00 дол. Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. Chicago Ave.
Chicago, Ill. 60622 — U.S.A.

50 років тому наші діячі були, без сумніву, патріотами в тогочасному розумінні і в тогочасних умовах. Проте на них тяжив світ московської духовости, від якої не вміли і не мали сили відірватися. Не було розуміння, що кожний нарід має право, а то й обов'язок здобути собі самостійне життя, має право на історичне існування і за ті цінності мусить боротися за всіх можливих умовин. „Сі віс пацем, пара беллюм” — мудрість старовинного світу не втратила своєї вартости і сьогодні.

Не маємо потреби закривати цю трагічну дійсність, що спричинила невдачу наших визвольних воєн. У перших місяцях революції Українська Центральна Рада уважала себе певного роду представництвом українського громадянства. З такої позиції вона звернулася до Петербургу з проханням виділити їй кошти з „державної скарбниці” на покриття адміністративних видатків. Згодом звернулася з письмом, щоб нова влада признала для України „краєвого комісара” і аж після відмови прийшов час на сумної пам'яті універсали.

На тлі такої наївности й безрадности, який світлий момент являють собою військові з'їзди з вимогами українізації частин та створення регулярної сильної армії! Українські вояки були готові стати збройно на захист української держави. Україна потребувала спокою, щоб закріпити свою державу внутрі і подбати про її визнання назовні. Але, замість „сі віс пацем, пара беллюм”, тогочасний політичний провід вирішив здемобілізувати армію.

Велика справа здобути державу — це не товариська гра за гасла, за „народну” популярність, за втримання зв'язків з російськими революційними товаришами. Та врешті ніхто із справжніх провідників не питає низів, якої вони думки, ні не йде за хиткими настроями маси. Провід наперед вирішує, а опісля переконує. В боротьбі за державу існує потреба переконати, але теж і примус. Хто воює у важкі часи добровольцями? Примус військової служби існує майже в усіх державах, і годі звертати увагу на тих, що в обороні нації не хочуть принести ніяких особистих жертв.

Сильна внутрі держава є передумовою її збройної сили. Ціллю кожної війни є не тільки знищити ворожі війська на фронті, але спустошити територію противника, що є джерелом його сили. Та в нашій історії мало було воєн, що проходили на теренах ворога. Пус-

тошеною була Україна, а тим самим і ми втрачали основи своєї сили. Не знаємо, чи ті засади були відомі нашим політичним мужам 1917-го року, які про організацію війська не думали, а, навпаки, ставили їй різні перепони.

Вище командування української армії підлягало на лихо, партійним рішенням, де не було місця ні на аналізу ситуації, ні на розуміння оборони рідної землі, ні на мілітарну політику України. Недавно сказав Де Голь: „Держава, що не має більше своєї мілітарної політики, перестає бути державою”. — Ці слова відносяться в однаковій мірі до часів миру, як і до часів війни.

Українці-вояки в чужих одностроях — Волинський гвардійський полк, Ізмаїльський і Преображенський полки — то перші збройні з'єднання, що підняли революцію проти царату у Петрограді. Волинський полк виступив під час маніфестації з прапорами своєї землі і з портретом Тараса Шевченка.

17-го березня 1917 року у Києві створено Українську Центральну Раду, а 18 травня відбувся Всеукраїнський Військовий З'їзд. Так почалася революція, що мала виразно національний характер, при чому грали ролю теж і соціальні питання. За рік в Україну наплили московські червоні війська. Невдача мрій чільних політиків про співпрацю з Москвою дала нам четвертий універсал 22 січня 1918 року, але московські полчища доходили вже до столиці України, за сім днів на підсилення фронту виступила українська молодь і звела бій з багато разів сильнішим ворогом під Крутами. Ядро української армії, що без упину і за всяких умовин боролися за державність, було замале, щоб добитися успіху на полі боїв. Місяці хаосу, хитань і, врешті, ворожа пропаганда, якій не було „на часі” протиставити право жити власним життям, довело багатьох до збайдужіння, а інших до служби ворогові. А ворог обіцявав державу, покищо тільки в рамках нової великої Росії, обіцявав усі національні права, включно з демократичним правом відділитися від Росії, „якщо нарід забажає”...

Два державні мужі були свідомі значення власної сили: гетьман П. Скоропадський і Головний Отаман С. Петлюра. Історичні умовини не дозволили гетьманській владі зорганізувати регулярну національну армію. Петлюра став на чолі держави і війська в умовах трагічних, але від особистости Головного О-

тамана промінювала така потужня віра в Україну, що в найгірших умовах український вояк боровся до останніх сил і тим здобув собі невмирущу славу, а українській нації відкрив шлях до свободи й незалежності. Але війна з Москвою стала затяжною, край вичерпував свої сили, Україна стояла осамітнена у своїй боротьбі. В такій незavidній ситуації довелося платити за помилки минулих місяців.. Власна і ворожа пропаганда проти творення мілітарної сили та революційний хаос довели до того, що Україна не спромоглася поставити потужну регулярну армію, яка відповідала б, хоча б чисельно, спроможності нації.

Мала Швейцарія нині, у час холодної війни, чи гарячого миру має, згідно з публікаціями НАТО, 15 повних дивізій, кожна в складі — залежно від роду зброї — від 15 до 25 тисяч вояків. Населення Швейцарії виносить приблизно 5 мільйонів. Хай читачі підрахують, скільки вояків могла б мати Україна в час революції, порівнюючи з Швейцарією, а скільки мала насправді.

Ситуацію ускладнювали ще зреволюціоновані банди, що переходили з однієї сторони на другу і під покришкою то патріотизму, то комунізму спричинювали моральний занепад села, брак відпорності проти ворожої пропаганди по містах, загальне знеохочення та психічну втому.

Ні уряди України, ні військові засоби не змогли вже врятувати край від наслідків перших помилок і засіяного недовіря та байдужості. Бунтарство й хаос почали розкладати армію. Не було іншої ради, як тільки позбутися непевного, морально розкладеного елемента, а залишити в армії найкраще ядро, морально сильне й національно-свідоме. Так постала армія УНР на чолі з головним отаманом Симоном Петлюрою, що згодом став символом прямоування української нації до свободи і власної держави.

Незрозумілим для молодшої генерації прикладом морального розкладу може бути факт, що його подає Василь Волинський у своїй книжці п. н. „На Львів і Київ”. Коли галицькі збройні сили під сильним натиском польських з’єднань почали відступати від Львова, Директорія прислала їм на допомогу кілька тисяч козаків. Командування УГА, маючи таку поважну силу, вирішило почати наступ на поляків. Але у вирішальний момент перед самим наступом козаки „врадили” відступити з своїх становищ

та проголосили „неутралітет”. Після того, як поляки зайняли залишені позиції, козаки подалися додому окремими ватагами, тероризуючи по дорозі українські села. Такий елемент у часі війни з москалями переходив на ворожу сторону, відступав у спокійніші околиці або організував погроми жидівського й українського населення. Банди грабіжників, підшиваючись під назву повстанських відділів, на ділі ж переважно зорганізовані комуністами і під комуністичним командуванням волочилися українськими землями. Армія УНР не мала сили боротися проти тієї язви. Стояла на фронтах у боротьбі з московськими комуністичними й „білими” з’єднаннями, і тільки тут і там, коли була можливість, ліквідувала збройні ватаги бандитів.

У такій ситуації війська УНР боролися мужньо й достойно. Це дивно, що й досі Москва не забуває „петлюрівців” та їх бойових дій. Після окупації України червоною армією з’єднання УНР не склали зброї. Одні подалися у запілля ворога, інші залишились у краю, щоб продовжувати боротьбу іншими засобами, ще інші перейшли в Польщу. Роззброєні, ждали нагоди, щоб після відпочинку й реорганізації продовжувати війну з Москвою. Слід підкреслити, що війська УНР достосувалися до вимог тогочасної стратегії та прийняли тактику рухомої, а то й партизанської війни; зимові походи на Київ і Одесу, рейди у запілля ворога, творення повстанських груп — це були засоби, що нині застосовуються в цілому світі, але в ті роки були невідомі в Європі. Дошкульні втрати наносили наші війська більшовикам, вживаючи тактики несподіваних наскоків, засідок і постійного пересування у терені. Цю тактику перебрали опісля повстанські відділи, що оперували проти більшовиків в Україні до 1925 року.

Немає у нас студій тієї тактики, що її вживали війська українських збройних сил. І було б корисно, коли б у 50-ліття національної революції, така праця появилася. Поступової техніки має своє значення, але винахідливість у тактичній ділянці з перед 20,50 років чи в давноминулих століттях є для модерних армій гідною уваги.

Можемо бути поблажливі до тих утопістів, що вірили в стійкість пацифізму й соціалістичних доктрин, можемо зрозуміти безсильність проводу молододержави у зустрічі з московським адміністративним елементом,

що залишився після царату на території України із зрусифікованими українцями і цілим легіоном малоросів. Але історія не знає сантиментів, історія робить свої оцінки й висновки, суворі й безоглядні. Вільне від цих засудів історії може бути і буде українське військо. Ця вояцька характерність проявилася згодом у вдержанні традиції та поновленні збройної боротьби бойовими формаціями другої світової війни і після неї, УПА й Українській Дивізії УНА.

У трагічних умовах „трикутника смерти” і в зустрічі з ворожою перевагою не захиталася віра вояцтва у справедливість його боротьби. У час між двома війнами воно стало зразком для підростаючої молоді. Це вони, вояки визвольних змагань, навчили нас, що найвища національна ідея не може бути ні компромісова ні толерантна. Нас учили, що ідея вимагає тепер масової організації, і заходів, що створюють візію свободи та мають чітко визначену ціль і революційну динаміку. Ми знаємо тепер, що слова і кличі, забарвлені емоцією, не мають вартості. Ми розуміємо нині, що в новітній політиці не можна вірити словам, а шукати того, що поза ними криється. Тільки сильна, зорганізована або й тотальна держава може послуговуватися ком-

промісами, але це тільки тактичні ходи, що служать майбутнім успіхам.

Досвід з визвольних змагань навчив нас, що зброя у війні — це сила, а сила — запорука дійти до мети. Так постала УПА й Українська Дивізія. А після війни ми бачимо, що мир — не мир, що свобода — це неволя, що щасливе життя — це злидні, що говорять одне, а роблять інше. І знаємо, що історична аналогія не є науковим доказом, але заслуговує уваги, бо змушує думати.

Українські збройні сили, що творили державу 50 років тому, залишили нам найкращий заповіт. Передаємо його далі чинами УПА і І УД УНА. З нашого досвіду, з помилок і невдач учиться нове покоління. Віримо, що воно стане у слушний час до остаточної збройної розправи за свободу. Так треба розуміти святкове відзначення 50-ліття українських збройних сил. Можливо, що, як і досі, так і в майбутньому треба буде нам повторити слова Галютівського про орлині пера. Але таке явище нині звичайне в цілому світі. Маємо підстави твердити, що за п'ятдесят років змінилося немало і що реакція на терор ворога буде страшна. До неї мусимо готовитися, бо світові події виразно вказують, що у великій розправі ми вирішимо остаточно долю нашої батьківщини.

ДРУКАРНЯ ВИДАВНИЦТВА МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

приймає замовлення на всякі

ВЕЛИКІ Й МАЛІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ

українською, англійською та іншими мовами.

Приймає до друку офсетом або на плоскій машині

КНИЖКИ, ЖУРНАЛИ, ПРОПАМ'ЯТНІ КНИГИ НАШИХ

УСТАНОВ, ПОРТРЕТИ тощо.

з гарним оформленням і оправою всякої величини.

Виконання робіт швидко й дуже дбайливе (зразком можуть

послужити такі видання, як твори Тараса Шевченка,

Трилогія Богдана Лепкого, „ОВИД” і інші).

Ціни низькі.

Роботи доставляємо до всіх місцевостей у ЗДА, Канаді та інших країнах.

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

КНИГА, НЕОБХІДНА В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Видає:

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

НАЙКРАЩІЙ ПОДАРУНОК ПРИ КОЖНІЙ НАГОДІ!

ДРУГА ГАСЛОВА ЧАСТИНА ЕУ-2

Нові передплатники

Всім томів (1-8) — полотно	120.00 дол.
Всім томів (1-8) — півшкіра	144.00 дол.
Дотеперішні передплатники	
За додаткові чотири томи (5-8) — полотно	60.00 дол.
За додаткові чотири томи (5-8) — півшкіра	72.00 дол.

Продає :

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА В ЧІКАГО

на догідні сплати по дол. 5.00 місячно

На бажання висилаємо проспекти

Замовлення слати на адресу :

**MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., — USA.**

Світовий Конгрес Вільних Українців

Все організоване українське життя поза межами України проходило останніми часами під знаком Світового Конгресу Вільних Українців (СКВУ), який відбувся в листопаді 1967 р. Хоч підготовка до нього тривала понад десять років, то весь час нуртувало питання, чи Конгрес відбудеться. Як уже він відбувався, то між нами, делегатами, все ще нуртувало питання а як він закінчиться.

Зрізничковане життя українців у діаспорі, висувало все нові питання, навіть і труднощі, які треба було дорогою зговорення поладжувати і промощувати шлях до успішного переведення та успішного закінчення Конгресу. А відбувся СКВУ таки з несподіваним успіхом.

На СКВУ дійшло до особливого зближення, хоч би у формі спільного виступу й спільного звернення — духовних провідників українських Церков та координації громадського сектора українського життя в діаспорі.

Вперше провідники Української Православної Церкви, Української Католицької Церкви та Української Євангельської Церкви виступили спільно не тільки на СКВУ, але також звернулися спільним посланням до всього Українського Народу на рідних землях і на чужині. На СКВУ, присутні українські Владики продемонстрували, що вони з Народом, і включилися активно в громадський сектор нашого життя. До Постійного Секретаріату Вільних Українців ввійшли найкращі представники Українських Церков.

Митрополит Максим Германюк від УКЦ у своїй історичній промові на СКВУ ствердив, що СКВУ є вільними устами і вільною мовою вільних українців.

Архієпископ Мстислав від УІЩ особливими заходами старався поєднати церковні і громадські чинники драматичною заявою, що „українські Церкви не хочуть у громадському й політичному житті бути лише на похоронах, але наші Церкви хочуть мати своє місце також на хрестинах”.



Наймодерніший і найновіший готель в Нью Йорку, Н. Й., „НЬЮ ЙОРК ГІЛТОН”, в якому відбувся перший Світовий Конгрес Вільних Українців. Цей готель, в серії культурного центру „Роксфеллер Сентер”.

Українське духовенство всіх віровизнань було активне не тільки в нарадах СКВУ і в маніфестаціях, але разом з широкими колами громадянства прийняло участь у політичних демонстраціях на вулицях Нью Йорку перед будинком Об'єднаних Націй і совєтської амбасад.

(Продовження на 45-ій стор).

Караноко

(Продовження)

10. У ШУКАЧІВ ДІЯМАНТІВ.

Раненько ми прокинулись від співу птахів та від крику папуг. Видко було, що наші господарі до цього концерту звикли і його не чули, бо, позіхаючи й потягаючись, вийшли з своїх спалень щойно, мабуть, коло восьмої. Ми поснідали й рушили в дорогу. Табір шукачів діамантів стояв на берегах Ріо Кароні, десь на півдорозі до Пуерто Ордас. Ми пролетіли яких 40 кілометрів по рівній, мов стріла асфальтовій дорозі, аж побачили невеличку табличку з написом „ГРАНЗА ЦАРОНІ”. Тут ми повернули направо і, проїхавши яких 10 кілометрів по піщаній дорозі, опинилися в „кампаменто мінеро.”

То було ціле місто. Трохи покручена головна вулиця вела з одного кінця табору до другого. Обабіч стояли „хати”. Тут їх називають „ранчос”. Від головної вулиці збочували побічні. Архітектура цих ранчос — це щось унікальне в цілому світі. Над їх стилем та над матеріялами, вжитими до їх будови, задумливо похитав би головою і сам Корбюзьє. Кожне ранчо — це оригінальний, не подібний до інших твір, „перлина архітектоніки”. Одно було побудоване з порожніх бляшаних коробок з-під оливи. Друге — це прямо кілька стовпів убитих в землю та обліплених старими часописами. Вибагливіші „будівничі” вживали, замість паперу, картону або порожніх мішків. Ще розкішніші ранчос були оббиті дерев'яними дошками або бляхою. Дахи були майже без винятку з пальмового листя. Деякі мінерос, заліниві, щоб собі побудувати щось складніше, просто вбивали в землю кілька стовпів, прив'язували до них свої гамаки і покривали все зверху стріхою з пальмового листя.

На одному з цих ранчос величезними буквами красувався напис „Састрерія” себто „Кравець”. Це викликало в нас усмішку, бо тяжко собі уявити, щоб кравець міг мати серед цих халамидників якусь працю — хіба латати їх шмаття. Бо тут наявний людський елемент з своїми жінками, дітьми, псами, курми та свинями був повністю гетерогенний і — обідраний.

При самім вході до табору зустрів мене кремезний, чорний, як смола, негр. Побачив, що я почав фільмувати табір, і відразу підійшов до мене. Я вже сподівався, що повториться те саме, що було на Ямайці, коли там негри хотіли мене злінчувати за те, що я їх фільмував. Однак широка усмішка негра мене заспокоїла.

Він протягнув до мене руку.

— Добрий день, сеньйоре! Хочете гарних знімків з нашого кампаменто? Ну, то можете зняти мене. Але, почекайте хвилинку! Щоб знімки були автентичні, я візьму свої інструменти.

Він перекинув через плече три „суруки”, себто сита, через які шукачі просівають „формацію”, тобто рінь, де вони надіються знайти діаманти. Окрім того, взяв бляшане відро, лопату та заступ.

— От бачите, так я іду до праці. Але почекайте, я не йду ніколи сам. Зі мною мусить бути мій компаньєро. Ми завжди ходимо вдвох. Ходи, Еметеріо, ставай зі мною, щоб пан зробив собі гарний знімок.

Вони рушили вперед, навантажені своїми інструментами, ніби ніколи нічого іншого не робили, тільки позували фотографам. Я з насолодою їх фільмував.

— Дякую, амігос! Це буде цікавий знімок.

— Нема защо. Люїс Фернандес Гарсія до ваших послуг! А оце мій батько. Йому 85 років. Він уже не працює, але завсіди ходить зі мною.

Старий, поморщений, як картопля, худий негр, простягнув мені руку, усміхаючись беззубим ротом Привітавшись з ним, я ще раз, здивований такою ввічливістю та приязню, подякував і пішов далі.

Очі розбігалися в цьому „Courde Miracles” на всі боки. Які типи, які обличчя! В хаті, обліпленій газетами, є ціла крамниця: тут лежать гори паляниць з касави, висять гірча бананів, коробки, повні мангових овочів, сушена риба, коробки з консервами. Є тут також усяке приладдя для шукачів: нафтові лампи, лопати, заступи, відра, мачети, гамаки... Поруч із сусіднього ранчо підіймався

догори ароматний димок, що приємно лоскотав у носі запахом жареного м'яса. Досить гарна, але майже цілком беззуба молодичка жарила на кухні, зробленій з гілок, обмазаних глиною, м'ясо, що апетитно шкварчало. Коло неї стояли скрині з Пепсі-Кола та іншими напоями. У глибині ранчо виднів великий холодильник. Тому, що табір був недалеко від головного шляху, сюди провели й електрику.

— Ви не голодні, кабальєро? — крикнула вона мені. — Я маю найсмачнішу парільку в цілій Гваяні!

— Ні, дякую, красуне! Їсти не хочу, а пити — так! Дай мені пляшку холодної соди.

Комо но, сеньор! Пийте на здоров'я! А як зголоднієте, то приходьте, нагодую так, як і в Каракасі не годують!

Попиваючи холодну соду, я розглядався навколо. Груба негритьянка купала в ночвах свого нащадка. Маленький шоколядовий муринчик протестував диким ревом проти такого знущання над його демократичним правом ходити брудним, тим більше, що мило зайшло йому в очі.

Я сфільмував цю родинну ідилію. Мати щасливо всміхалась. Дивлячись на цього добре відживленого, товстенького шоколядового херувимчика, я згадав вірш найвидатнішого венесуельського лірика Андреса Елой Блянка, в якому він звертається до малярів, що малюють ангелів на образах святих.

У сусіднім ранчо на розвішених гамаках подрімували ліниво якісь шукачі. Великий пес лежав перед входом до їх резиденції і теж ліниво, підвівши голову, подивився на мене — очевидно вирішив, що брехати не варто, знову поволеньки поклав морду на лапи та заплющив очі...

— А куда ти, сука, лезеш, мати твою... — і так далі, почулося нараз з віддалі.

А, рідна словесність! Це симпатично! Є тут, значить, і москалики.

І дійсно, такий табір — це чужинецький легіон. Тут почуєте всі мови, побачите всі національності.

Грубий старий хлоп з величезним мекіканським сомбреро на голові став переді мною в драматичну позу, ніби мім з грецької трагедії.

— Кабальєро! — він скинув сомбреро і провів ним по землі в стилі найліпшої традиції епохи Люї XIV. — Презентаціон Варгас Мехіас до ваших послуг! Ви бачите перед собою найславнішого співака венесуельських

степів. Шкода, що сьогодні Страсна П'ятниця, а то я б вам заспівав, що знаю!

Він понизив трохи голос.

— Ви часами не з телевізії? Я дуже хотів би туди дістатися, бо в мене голос феноменальний. Може б ви мені могли допомогти, а?

Коли я йому сказав, що з телевізією не маю нічого спільного, то він знову з величністю еспанського гідальго вклонився мені і знову повторив, що я в нім маю досмертного приятеля.

Головною вулицею пройшов підтанцювуючи і наспівуючи якийсь п'янюга. Решта пожитців дивилася на нього незадоволено: в Святу П'ятницю напиватися!..

Ми спустилися вниз до берегів Кароні, що в цю пору року помітно висохла.

Величезні каменюки, прямо таки скелі, копчилися одна на одній, облиті плиткими озертцями. На їх дні була рінь і цікаві бронзові блискучі камені, такі дуже крихкі, що легко ломилися від удару. Це було оте славне „моко де ерро", залізна слизь, конгломерати піску, кварцу, залізної руди та інших мінералів. Шукачі діамантів, поринаючи в глибину, добувають їх з води, потім чавлять на дрібну рінь і просівають через свої суруки. В ній часто знаходяться діаманти і зерна золота.

Де-не-де на плесі плиткої ріки стояли кур'яри — човни, видовбані та випалені із стовбурів дерева. В далечині видніла біла, як сніг, пляжа. До неї і скерували свої кроки гості! Алека та почали купатися в чорній, прозорій, як скло, воді. Життя „мінерос" їх не цікавило. До них приєдналась теж Ірина. А Віра, Могила та я далі блукали по таборі. Ми підійшли до ранчо, сплетеного з тонких гілляк. У дверях стояла молода вагітна жінка в яскравочервоній блузі й привітно до нас усміхалася. Я побачив, що перед хатою лежали суруки, і спинився, щоб до них придивитися. Молодий, досить пристойний чоловік вийшов з хати. Ми привіталися.

По його акценті та типовім еспанським „ш", замість „с", я пізнав, що він еспанець.

— Дивлюсь я на ваші суруки. Могли б ви мені показати, як ви ними працюєте, щоб я міг таку сцену сфільмувати?

— Комо но! Кон гушто, шеньор!

Він нахилився, взяв у руки три суруки, склав їх до купи одна в одну й почав ротаторним рухом ними трясти. Шукачі уживають завжди три суруки. Горішня має досить гру-

бе плетиво, так, що відсіває найбільші камені, середня має вузчі дірочки, а третя — ще чільніші. Таким способом „формація” переходить потрібний контроль, і від досвідченого ока мінеро не сховається найменший діамант.

— А ось, шеньйоре, може вам цікаво побачити і „батею”?

Він витягнув з хати любовно загорнену у м'яку ганчірку дерев'яну конічну посудину — велику миску, виточену з математичною точністю з спеціального дерева (качікамо). В ній промивають пісок та глину при розшуках золота.

Батея — це найближчий приятель мінеро, це частина його душі. Він сам її вирізьблює, ніколи її з рук не випускає, ніколи нікому не позичає, вона працює тільки для свого власника. Взагалі, з нею зв'язаний цілий ряд різних забобонів. Тому я був трохи здивований, коли мій новий знайомий дав мені в руки свою батею. Можливо, що він зробив це тому, що був еспанцем і не був так просяклий забобонами, як тубильці. Я ляснув по ній нігтем пальця, і вона видала з себе приємний музичний звук.

— Батея співає, — усміхнувся еспанець. — Це добрий знак. Значить, що вона тішитися працею і передбачає, що ми з нею щось знайдемо. Чи так, стара?

Він узяв батею в мене з рук та закохано погладив її, усміхаючись великими білими зубами.

— І багато вам удається тут намити?

— Як коли, шеньйоре! На Бога не скаржимося. Все залежить від щастя.

— Я чув, що мінерос ніколи не багатіють. Хоч працюють, мов каторжники, то все, що здобувають, розпливається у них між пальцями, і врешті таки залишаються жебраками.

— Та це залежить від мінеро. Звичайно, це, на жаль, правда. Мінеро, шеньйоре, — це вільний птах. Він живе газардом, його, мов грача, захоплює сам процес шукання. А як знайде щось путнє, то до нього це і не дуже липне. Попиває, прогулює. Його немилосердно ошуковують і ботікінерос і скупники. То справжні каймани. От, вони то нашим по́том і жиріють. Ви знаєте історію Баррабаса?

— Знаю, знаю!

Видко, що тут пригоди славного Хайме Гудсона, краще відомого під прізвиськом Баррабас, все ще хвилюють шукачів. Він знайшов

тут фантастичний 155-каратовий діамант, знаменитий „Ель Лібертадор”, якого скупники продали за 63.000 доларів і за якого він отримав 13.000 — а за місяць був знову голий та босий. Все прогуляв!

Кожний з нас вірить, що знайде колись такого „Лібертадора”. А тут здобич не дуже велика.

Він всунув руку в кишеню й добув з неї торбинку, звідки висипав на долоню ряд дрібних сіруватих камінчиків. Серед них були деякі більші — 2-3 каратові. Беручи до уваги, що скупники платять за карат яких 125 боліварів (приблизно 32 долари), то дійсно його скарб не був такий уже великий.

„Сльози мінеро” називаються тут діаманти. Згадалися чомусь вірші Франка:

„О, ви, кристалізованії стони,

Ви сльози, перетоплені в алмази...”

Побачивши, що я без особливого захоплення дивлюся на його камінчики, еспанець захвилювався.

— Так, це не багато. Але, от ви чули, що тепер знайшли нову „бомбу” коло Сіудад Піяр? Ви усвідомляєте, що там знаходять камені вартости 85 000 боліварів? От, я і думаю перемандрувати туди після Великодня.

— Ну що ж, помагай вам, Боже! Дякую вам за вашу ласкавість і до побачення.

— Хай Бог іде з вами, шеньйоре! Хай вам поводитьсь добре!

Ми поволі верталися. Товариство Алека вже викупалось і сходилося коло наших авт.

З деяким жалем я розпрощався з цим табормом, де стільки рожевих надій, стільки розбитих ілюзій...

Ми вибрались на битий шлях і поїхали в напрямі на Пуерто Ордас. „Ви сльози, перетоплені в алмази”, — звучало у мене в голові, — „зідхання, вліті у тужливі тони...”

11. ВОДОСПАДИ КАРОНІ

Ми мчалися по рівнині, що являє собою трикутник поміж ріками Ріо Кароні та Оріноко. Коло Пуерто Ордас Кароні вливає свої чорні води в шоколядове Оріноко, і в цім куті постає один з найбільших індустріальних центрів Венесуели — залізорібний.

Ми доїхали аж до берега Кароні. Тут ріка в повній своїй красі, несе свої прозорі води поміж берегами, що біліють, мов посипані снігом. Ця місцевість так і називається „Біла Пляжа”.

Тут стояла ціла валка авт людей, що прибувають сюди купатися, їздити на водяних лешихтах і, взагалі, розважатися різними іншими родами водяного спорту. Тут є також чалана, вона переправляє на другий бік тих, що хочуть дістатися до Упата, Кальяо та інших центрів шукачів золота та діамантів. Бо по той бік Кароні є їх справжнє Ель Дорадо. Майже щотижня читаємо в газетах про відкриття нових золотоносних зон. Всі ці місцевості — Упата, Кальяо, Тумеремо, Гуасіпаті виросли на теренах, багатих на земні скарби.

Товариство Алека вирішило тут залишитися, пообідати в якомсь ресторані, яких тут достатком, і купатися в свіжих водах золотоносної ріки. Це в мою програму не входило. Я хотів використати цю подорож для того, щоб побачити по зможі якнайбільше. Не зважаючи на протести Ірини, ми попрощалися з милими та гостинними Данилевськими й поїхали далі до Пуерто Ордас.

Лише пізніше ми дізналися, що ми добре зробили, що не лишилися на Білій Пляжі, бо з Данилевськими трапилося нещастя, яке й нам унеможливило б нашу дальшу подорож. Та про це пізніше.

Ми їхали тепер областю, що перебувала під знаком заліза. За останні роки ця ділянка Гваяни набула неймовірного значення. Тут знайдено надзвичайно багаті поклади залізної руди. Славна „Гора Болівара” майже вся з чистого заліза. По сусідству знаходиться Сіудад Піяр, Ель Пао та ін. — все це місцевості, де залізна руда має в собі понад 70% чистого заліза! Спеціально побудованою для того залізницею її привозять в Пуерто Ордас, а звідти трансокеанічними вантажними кораблями — до Північної Америки, Японії, Європи тощо. Кажуть, що, якби зникла венесуельська нафта, то одного заліза вистачило б, щоб забезпечити економію держави. Бо резерви заліза оцінюються геологами в цій зоні на 1447 мільйонів метричних тон. Фантастичне багатство.

Ліворуч від дороги простягається ціле індустріальне місто La Planta Siderurgica de Matanzas. Аж до самого Оріноко італійське підприємство Інченті побудувало фабрики, де з заліза вироблятимуть сталь, а з неї — всякі інші вироби, рури без швів, дроти, рейки ітп.

І, нарешті, перед нами нове модерне місто, назване на честь конкістадора Дон Дієго де Ордасе, засноване в 1952 році. Тут живуть фахівці з ділянки заліза, інженери, геологи, фа-

хові робітники. Американці, шведи, німці. Будови все в модерному стилі, розкішні вілли серед взірцевих тропічних садків, чудесно бетоновані вулиці. Тут має свою крамницю і мій земляк, пан Миськів, що в свій час перебрався сюди з Каракасу і тут сильно розбагатів. Через брак часу не заїжджаю до нього і також не заїжджаємо до приятелів Віри, до польського інженера Пера, що є одним із керівників „Сідерургіки”. У мене з ним та його дружиною Яніною - Татяною є теж добрі відносини. Ми познайомилися ще в 1948 році на пароплаві „Ягейло”, яким плвли з Канн до Венесуелі. Сина пані Яніни я саме торік оперував. Вони багато разів запрошували до себе, та в нас мало часу і ми поспішали до славних Водоспадів Кароні, що нібито своєю красою не поступаються перед Ніагарою. Правда, тепер є сухий період, і на Білій Пляжі ми стрінули земляка - електротехніка (де тих земляків лише нема!), який нам сказав, що водоспади нібито висохли. Все ж ми до них ідемо. І дійсно, стрімкі 20-метрові скелі, з яких звичайно спадає могутня заслونا білої запіненої води, тепер чорніють майже голі, лиш де-не-де тонкими струмками спадають поодинокі водоспади. Але навіть і тепер це погляд небуденний.

Коло дороги лежить кілька порожніх черепашачих шкаралуп. Тут їх виводиться багато, і черепашаче м'ясо уважається делікатесом. Я вибираю найкращі й беру з собою для своєї збірки. По дорозі проходить якийсь добродій — худий, жилистий, загорілий сонцем, одягнений у неокресленої барви сорочку та штани, що, як видно, зазнали теж багато пригод. Він спиняється і з усмішкою дивиться, як я вкладаю в торбини з пластику свої черепахи, бо на них ще є клаптики м'яса, і вони, просто кажучи, смердять. Ірина всю дорогу скаржилася, що мої черепахи затроюють повітря.

— Вас, пане, цікавлять черепахи? Та ці мало цікаві, це звичайні „морокої”. Їх тут, в лісі, повнісінько, під кожним кущем. А от би вам знайти білу черепаху, то було б дійсно цікаво! Та, на жаль, а може на щастя, вона в руки звичайних смертних не дається.

— Білу черепаху, приятелю? Щось про таке я не чув.

— Егеж, білу! Королеву черепах. Є така. І є такі щасливіці, що її бачили. Я, добродію, один з них.

Він присів на пенюк коло дороги.

-- Чи нема у вас, бува, цигарки?

Я дав йому закурити, він зі смаком затягнувся димом.

Егеж, пане! Біла черепаха. Вона живе в ріках Гваяни. І раз або два на рік, коли води опадають вона показується людям. Бачили її шукачі золота, мисливці, ті, що збирають кавчук, чікле. Бачили не раз і не два. Часами, коли повинь сріблити води рік, а часами і під промінням яскравого сонця. І я бачив. Років п'ять тому. Я збирав саррапію. Плив на своїй пірагві по Ріо Чіканаан, саме там, де ця ріка протікає коло підніжжя велетенської гори і де на самім березі росте столітнє дерево. Мій човен зачепив за його коріння, що під водою розрослося у цілу грєблю. По поверхні побігли, здоганяючи себе взаємно, концентричні круги, і з глибин води виплила, мов русалка одна з найгарніших тварин, які мені доводилось бачити. Це була велетенська черепаха, може з метр або й півтора завдовжки, покрита дивовижно білим, мов перламутровим, щитом, з розкиданими по ньому маленькими чорними кругами. По діагоналі на щиті схрещувались дві яскраво-жовті смуги, блискучі, мов топаз. Її довга шия була червона, як рубін, і очі світилися мов сафіри. Лагідно на мене подивилася і поплила по поверхні ріки. За цею королевою слідували її придворні, більше як сотня звичайних гнідих та зелено - чорних черепах. Протягом 2-3 минут цей чарівний почет плив по воді, а далі зник у глибині. Я сидів у своєму човні, мов заворожений, і довго не міг отямитись від свого здивування.

Ні, пане, я не був ані п'яний, ані одурманений сонцем. Я це бачив так ясно, як бачу вас. І не я один це бачив. Ще індіани Таманаки знали королеву черепах і знали, що, коли вона появиться, то в тому році в них буде добрий урожай і не буде жодної біди. Один німець, що шукав золота на берегах Кароні та одного ранку побачив її, і в той самий день знайшов багатющий поклад дорогоцінного металу. Вона приносить, пане, щастя тому, хто її бачить. Один шукач орхідей застав її, як спала на березі ріки. Побачивши його, вона шубовснула в воду. Приглянувшись ближче, він побачив, що на тому місці, де вона лежала, щось блищить. Він нахилився, підняв блискучий предмет — і виявилось, що це величезний діамант.

Я дав йому ще одну цигарку.

— А вам яке щастя принесла біла черепаха?

Він з досадою махнув рукою.

— Мені, пане? Моє щастя таке, що і десять білих черепах його поліпшити не може... Ну, бувайте здорові, пане, і дякую за цигарки!

Він собі почимчикував у напрямі до міста, а ми сіли в авто й поїхали до переправи через Кароні, бо я все таки стояв на тому, щоб послухати ради того венесуельського інженера, що ми з ним познайомились у Данилевських, і поїхати до водоспадів, розташованих коло гідроелектричної станції, по тому боці Кароні. Ми з'їхали вниз до пристані. Звідси чалана мала перевезти нас на другий бік ріки до сонливої місцевості Далья Коста, звідки починався знову асфальтовий шлях до Ель Пао. По дорозі до пристані ми проїхали коло ботікіна, перед яким на стільці сиділо опудало, одягнене в шапку, піджак, штани та черевики. В кожній кишені у нього була пляшка з бензиною. Це „Юда". У Венесуелі є традиція у Великодню неділю тримати суд над Юдою за те, що зрадив Христа і, присудивши його до страти, спалити його. Повертаючись до Каракасу, ми цей обряд бачили. Розповім про нього пізніше.

Чалана перевезла нас через широку ріку, і ми поїхали в напрямі на Ель Пао. Праворуч видніло Сан Фелікс, історичне місто, відоме з часів визвольних змагань, бо тут війська Болівара під командою одної з яскравих та трагічних постатей венесуельської незалежності, генерала Піяра, завдало тяжку поразку еспанським військам.

По дорозі ми питали тубільців, як, власне, треба їхати до тих водоспадів. Та це, як звичайно, справа безнадійна: ніхто з них не знав. По боках дороги, як і всюди, попадаються ресторани. Коло одного ми спинились і спитали якихось панів, що їхали в тому самому напрямі, як і ми: де водоспади.

— А, ви хочете бачити водоспади? Ну, так тоді хіба їдьте за нами, бо вони лежать уже в електрифікаційній зоні Кароні, і туди чужих без дозволу не пускають. Як вартувий попросить у вас дозволу, то скажіть, що ви наші гості. Я інженер Густаво Мендоза, до ваших послуг.

Ми поїхали слідом за ввічливими еспанцями (бо це були еспанці по вимові) і дійс-

по, звернувши вбік від головної дороги, незабаром доїхали до рогатки, де озброєний во-
як Національної Гвардії спинив авто еспанців
і попросив про їх папери. Вони легітимували-
сь і при цьому показали на нас, очевидно-
ки, пояснюючи, що ми належимо до їх това-
риства. Тому, коли ми підїхали до воєнка, він
нас пропустив, не питаючи про папери.

Ми вїхали в область, де людський геній
заставив силу природи працювати на нього.
Гігантські запруды, за ними безкрає озеро, бу-
динки з турбінами, велетенські трансформа-
тори — словом, все те, що перетворює не-
вичерпну енергію ріки в електрику.

Тут Кароні тече на кількох рівнях, серед
буйної вегетації, поділена на цілий ряд по-
кручених, як гадюки, рукавів поміж зеленими
островами й високими скелями. Проїхавши по
дорозі, що веде поверх запруды, ми дістали-
ся до буйного тропічного лісу, повного пальм,
папоротей, ліан — тут усюди вода й ніщо не
висохло, високо на стовбурах дерев видні-
ють пишні рожево - фіолетові орхідеї. Папу-
ги виконували свій вечірній концерт, прониз-
ливими зойками роздирали повітря. Яких 20
мавп теж з вереском вправлялися на ліянах,
мов на циркових трапеціях. Ми вїхали у ве-
лику китловину, в яку зі стрімких скель з усіх
боків звалювались величезні водоспади. В про-
мінні вечірнього сонця вони розсипалися бли-
скучими самоцвітами, а біла пара виткала над
ними водяні серпанки. Води з оглушаючим
ревом летіли вниз і розбивалися об скелі.
Внизу вони пінилися, шипіли, клубилися, кру-
тилися в шалених вирах.

Ми довго сиділи, мов заворожені, й милу-
валися цією могутньою красою природи. Вре-
шті погляд на невблаганний годинник пока-
зав, що пора вертатися.

По дорозі до нашого авта я побачив, як
коло великої скелі, дивлячись на водоспади,
стояв монах. У бурій рясі, підперезаний мо-
тузком, в сандалях на босу ногу, вклавши ру-
ки в широкі рукави, він милувався поглядом
на Кароні. Сяйво вечірнього сонця освітлюва-
ло його тонзуру, легенький вітерець грався
його бородою. Я, як вкопаний, дивився на
цю постать, що так гармонійно поєднувалась
із своїм оточенням.

Він певно відчув мій погляд, бо повер-
нувся й підійшов до нас.

Благослови вас, Боже! — промовив.
Мабуть, я вгадав, чому ви так спинились і
так задивилися на мене.

— Вибачте, падре, я не хотів бути неви-
хованим, але мені здалося, що ви так під-
ходите до цього краєвиду, наче належите до
нього.

Я так і думав: монах з хрестом у ру-
ках, індіанець, що стоїть навколїшках перед
ним, і закований у важкі бляхи конкістадор
це трійця, асоціативно пов'язана в кожній ку-
льтурній людині з цими берегами. Природа
така сама, як у той час, коли тут, може на
тій самій місці, стояв Дон Дієго де Ордаз в
оточенні своїх капуцинів. Мое убрання теж,
як і природа, недіткане віками, і тому вас
вразила моя постать. Але я не привид з кон-
кістадорських часів, а скромний монах з мі-
сії св. Антонія, запрошений сюди, щоб меш-
канцям цієї місцевості відправити великодні
Богослуження. Тут, знаєте, живе багато робіт-
ників та інженерів, є теж і капличка. Перед
тим, як іти служити вечірню, я пішов по-
любуватися трохи красою природи.

— Чи тут багато місій?

— Є трохи. Головно в дельті Оріноко.
Там ми працюємо серед індіанського пле-
мени гварао. Найгарніша та найбільша місія в
Арагваймухо. Там брати місіонери розгорнули
широку діяльність: учать дітей, лікують хво-
рих, само собою, проповідують слово Боже
і навчають індіан хліборобства та ремесла.

Місіонери появились у Венесуелі яких 15
років після того, як Колумб відбув свою тре-
тю подорож (1498). Вони прибули з остро-
ва Санто Домінго до берегів Кумана. Були це
францисканці і домініканці. Вони заснували пе-
рші монастирі в Кумана й Чірівічі та відразу
взялися за працю вчити індіан читати й пи-
сати, еспанської мови, релігії і, як я казав,
хліборобства тощо. Місіонери багато подоро-
жували, проникали на човнах в найнепрису-
пніші місцевості Гваяни та записували свої
спостереження. Їм ми завдячуємо багато ці-
кавих відкриттів в галузі географії, ботаніки,
етнографії та зоології. Життя їх було нелег-
ке. Багато їх загинуло і від гадюк, і від хи-
жих звірів, і від індіан.

Наскільки мене пам'ять не обманює, то
також від білих людей...

— На жаль, маєте рацію. Під час боїв за
незалежність Венесуелі дехто з нас утратив
життя. Всі місіонери походили з Еспанії і пе-

реважно були лояльні до еспанської влади. Отже, на них часто дивилися, як на елемент, порожній ідеям незалежності. Ви знаєте, як буває під час таких боїв. Дістається і правому і винуватому. Ви маєте певно на увазі масакру місіонерів генералом Піяром?

Так. Але наскільки пригадую, тут ще примішана якась історія про золото, про скарб капуцинів.

Монах усміхнувся.

- Тут перемішана правда з легендою. І, як звичайно буває, тяжко відсіяти зерно від половини. Вас це цікавить?

Надзвичайно!

— То я вам розповім те, що переказують тут старі люди, хоч ця легенда не на користь монахам. Оповідать, що в місіях на Кароні монахи сильно використовували індіан, терором і страхом перед карами обернули їх у своїх рабів. Індіанці боялися їх, мов якихось характерників. Чи так це було, чи ні, не знаю. І серед нас були елементи, ласі на золото. А золота тут було багато. При допомозі індіанців знайдено такі поклади золота, що вам і не снилося. І індіанці мусіли добувати його тяжкою працею в золотих копальнях. Це золото посиляли кораблями до Іспанії. Його добували так багато, що нібито щомісяця чисті отці відправляли до Іспанії понад 1200 кілограмів золота! Ви собі уявляєте, що це значить? Кількість фантастична! Правда, на ці кораблі засідалися пірати, і часто їм удавалося це золото пограбувати та перевезти на Ямаїку або Тортугу. Та все таки скрині еспанського короля наповнялися все більше й більше гвіанським золотом. Найбагатша копальня була в Ель Тотумо, на берегах Кароні.

І все було гаразд, доки Болівар не почав війну за незалежність. Вона перекинулася і на територію Гвіяни. В 1817 році генерал Піяр захопив містечко Упата. Коло Пасо дель Каруачі йому попались в руки 22 монахи і кількох індіанців, що везли на мулах величезний скарб — золото, дорогоцінні посудини, самоцвіти. Вони надіялись, що їм із цим скарбом удасться дістатися до побережжя, а звідти — до Іспанії. Легенда тут має різні варіанти. Одні кажуть, що Піяр захопив усіх 22-ох монахів і звелів їх розстріляти як зрадників — противників незалежності. Інші — і ця версія мені більш подобається — кажуть, що 18 монахів утекло й захопило з собою більшу частину скарбу. Піяр розстріляв лише чотирьох монахів і всіх індіанців, крім одного.

Що сталося із скарбом, невідомо. Кажуть, що монахи затопили його в ріці коло підніжжя скелі, на якій вирізьбили постать монаха. Інші кажуть, що монахи його десь закопали. Не знаю. Ще й донині авантюристи шукають цього скарбу, але без успіху.

Той один індіанець, що лишився живим, знав тайну копальні й нібито мав мапу, яку монахи нарисували і на якій було зазначено, де ця копальня розташована. Але він так вірив у чари монахів, які переконали його, що він помре серед страшних мук, якщо виявить де копальня, що ніколи нікому не виявив тайни копальні. Лише своєму синові передав мапу. Він пам'ятав слова монахів: "Quedate callado! (Себто: мовчи!).

Через 40 років внук цього індіанця, вже менше забобонний, ніж його дід, продав дорогоцінну мапу одному французькому авантюристові, графові де Бобе. Той просік собі Ель Тотумо і добув там велику кількість золота. Однак прокляття монахів спричинило смерть того індіанця, що продав мапу: його вкусила отруйна гадюка, і він загинув у страшних муках. Бобе повіз своє золото до Франції і там організував цілу спілку для експлуатації копальні. Директори спілки прибули з Бобе до Венесуели, і він улаштував на їх честь величавий бенкет в місії Санта Барбара. Та прокляття монахів і їх постиг: всі 30 французів, що брали участь у бенкеті, померли від отрути. Мапа зникла, і ніхто більше не знав, ні де розташована копальня Ель Тотумо, ні де закопаний скарб монахів.

Багато інших людей шукало цієї копальні, та дарма. Знаходили інші, теж дуже багаті. От, наприклад, корсиканець Роберто Ліччоні знайшов пребагатий поклад золота коло місцевості, що тепер називається на пам'ять проклону монахів Ель Кальяо. Копальня, про яку треба мовчати.

Я вас втомлюю своїм базіканням? Але я, знаєте, люблю поговорити. Не знаю, чи все це правда, чи ні. Я лише скромний монах, а не вчений, переказую лиш те, що чув.

Ми з цікавістю прослухали його оповідання. І певно ще багато іншого він би нам розповів про ці казкові місцевості, якби ми мали більше часу. Але, на жаль, сонце вже цілком спустилося, а ми задумали ще вернутися до Сіудад Болівара. Отже, ми розпрощалися з нашим новим знайомим і поїхали назад до Пуерто Ордас.

12. ПІД ЗНАКОМ ЗАЛІЗА

Вже було цілком темно, коли ми в'їхали в місто. Віра все таки настоювала, що треба б в місто. Віра все таки настоювала, що треба б хоч на годинку навідатися до Перів. Бо, як вони випадково довідаються, що ми були в Пуерто Ордас і до них не завітали, то будуть на смерть ображені. Покрутившись по вулицях, ми нарешті знайшли будинок, де Пери мали своє помешкання. Посилаємо Віру на розвідку. Помилково вона пішла не до того бльоку. Задзвонила, їй відчинив цілком голий американець із склянкою віскі в руках. Побачивши її, з широкою усмішкою запросив її: „кам ін”. Вона з жахом вибігла надвір і з обуренням розповіла нам про цей епізод. Ми, звичайно, без усякого співчуття, сміялись і радили їй поспробувати щастя в другім бльоці. Трохи вагаючись, вона піднялася по сходах, і за хвилину ми почули захоплені оклики.

Віро!

Татьяно!

Ну, все в порядку, — кажу я. — Тепер на пів години пірнуть у споминах, і про нас забудуть. А мені дико хочеться пити!

Та на цей раз я помилився, бо вже за кілька хвилин Татьяна (чому Татьяна, так і не знаю, її ім'я — Яніна) збігла вниз і кинулася до мене.

Докторже! Навіть не думайте, щоб ви сьогодні їхали далі! Всі відразу нагору! Це „бефель”! Ви наші гості! У нас багато порожніх кімнат з ліжками. Повечеряємо, побалакаємо. Нікуди я вас не пушу!

Перед такою сердечною гостинністю ми капітулюємо. Підіймаємося нагору до їх апартаменту. Помешкання обладнано з смаком, на стінах висять добрі картини, серед них кілька праць Віри. І що відразу приємно вражає — це свіжість. Будинок так побудований, що постійно є легенький протяг. Спека тут не дошкуляє.

З одної кімнати вийшов сам інженер. Привітання, розпити про дорогу і, як звичайно, в першу чергу пропозиція викупатися.

Доки дами купалися, ми з інженером си-

діли на терасі, де від ріки дув такий вітерець, що аж ставало холодно. Відразу в наших руках з'явилися склянки з віскі.

— Прохолода — в нас тут постійне явище. Тому тут і приємно жити, хоч сонце і пражить, та ми його не відчуваємо, бо є постійна бриза, особливо вночі.

Ми дивимося з тераси на панораму: все місто горить вогнями, в далечині видніє Кароні та його водоспади.

— Так, панове, це країна неймовірних багатств. І в ній будучина Венесуелі. Не нафта, а залізо, боксит, манганіт стануть базою нашої економії. Це справжнє Ельдорадо, що при умілім керівництві стане для Венесуелі тим, чим є Рурська область для Німеччини, Урал для Советів, або Пітсбург для Америки. Це область неймовірної економічної динаміки: має залізну руду з величезним процентом заліза та дешеву електричну енергію. Гідроелектрична станція, яку ви щойно бачили, продукує 300.000 кіловатів, а тепер починають будувати одну з найбільших запруд у світі, що буде готова десь у 1965 році. Її генераторний потенціал перевищуватиме 4,5 мільйона кіловатів, себто двічі стільки, що Асуанська запруда в Єгипті. Тут же під боком маємо нафту, газ...

Пер говорив з захопленням. Видно, що він свою працю і любить, і знає. Недарма держава послала його на три роки на стипендію до Європи, де він спеціалізувався в металургії. Тепер він один із керівних інженерів залізного комбінату, того величезного міста фабрик, що називається „Сідерургіка де Матансас.

Він нам розповів, що Сідерургіку засновано ще в 1956 році з метою експлуатувати й обробляти венесуельське залізо тут же на місці. Тут руда має перетоплюватися в сталь і з неї мають продукувати рури, дроти, рейки тощо. Інсталяцію всіх наймодерніших, які лише існують, машин доручено великій італійській фірмі Іноченті. З нею укладено договір, але він новій владі не подобався, здавався некорисним. Півтора року торгувалися з Іноченті, а тим часом фабрика стояла незакінчена.

Врешті погодились, і є надія, що вже 5 липня, коли припадають 150-ті роковини венесуельської незалежності, буде працювати той комбінат, що продукуватиме рури без швів. В цей день сюди приїде президент, і буде засноване нове місто — Сан Томе де Гваяна. Щоб закінчити фабрику, бракує 100 мільйонів доларів. Але, як вона буде закінчена, то даватиме державі до 100 мільйонів боліварів місячного прибутку. Тепер ці справи веде полковник Рафаель Альфонсо Равард, людина дуже енергійна, розумна й ділова. Є надія, що за 18 місяців праця буде закінчена і почнеться продукція. Звичайно, тут потрібно багато фахових робітників. Своїх мало, потрібно щонайменше 85 відсотків чужинців. Але їх нелегко дістати, бо німці, шведи та американці не дуже охоче сюди їдуть. А є запотребування на яких 7.000 кваліфікованих робітників.

— А звідки дістаєте залізну руду?

— Її добуває „Оріноко Майнінг Компані“ і продає нам по 24 болівари за тонну. З цієї суми десять боліварів коштує екстракція руди, сім отримує влада, а сім — „Оріноко Майнінг“.

Пані Яніна покликала нас до вечері, яку тим часом приготувала з Іриною.

За вечерею Пер оповідав далі.

— Умовини для робітників тут чудесні. Правда, праця тяжка, але подивіться, як вона оплачується. Робітник, і то звичайний пеон, не якийнебудь фахівець, дістає 16 боліварів на день. Додатково 6 боліварів на транспорт і 3 на втрату часу під час транспорту. Отже, вже маєте 25 на день. Окрім того, дістає допомогу на комірне — три з половиною болівара на день для жонатих і 2 для неодружених. Правду кажучи, таких тут нема, бо кожний має конкубіну, а вона теж вважається мов законна жінка. Помешкання — це переважно вілли з усіма вигодами — от завтра побачите. Робітники за них платять 70 боліварів на місяць і дістають ще 45 кубометрів води на день безплатно. Вілли мають повну інсталяцію, холодильники, електричні пральки і под. За користування всім цим вони платять 5 боліварів на місяць. Отже, бачите — умови дуже корисні. Та це ще не все. Лікарська обслуга даром. Коли в родині робітника народиться дитина, і то не лише від законної жінки, але й від конкубіни, то йому виплачують 200 боліварів. На випадок смерті в ро-

дині, виплачують 300 боліварів на похорон. Отже, чого ще треба? Живи та працюй! Нове місто Санто Томе розплановано на 250.000 мешканців, і воно, без сумніву, буде їх мати. Нове місто матиме шпиталі, гімназії, школи технічні, ремісницькі, тут буде й університет з факультетами гірничими, металургічними і п. Так, панове, побачите, що тут буде за кілька років! Ель Дорадо вже не міт, а дійсність. Тут будучина Венесуелі!

Довго ще він нам з захопленням говорив про Гваяну та її можливості. Аж після півночі ми розійшлися по своїх кімнатах спати.

Уранці після смачного та ситного снідання наші милі господарі повезли нас на саму фабрику, на славну „Сідерургіку“.

Нас впустили на її терен після суворої перевірки документів Пера. Це дійсно ціле місто. Побудоване воно на березі Оріноко, де споруджено спеціальний довжелезний мол, з величезними кранами та хитромудрими конвеєрами, до яких підпливають кораблі з залізною рудою. Тут Оріноко виглядає, мов море, вода синя, зливається з обрієм. Хоч день святковий, тут праця кипить. Бігають трактори, повзають бульдозери, кусають землю екскаватори — прокладають дороги. Бо тут поруч із наймодернішими досягненнями сьогочасної техніки є й непрохідні джунглі з гадюками та крокодилями. Пер водив нас з одного комбінату до другого, все показував, все пояснював. Показував, де проводиться редукція руди, величезні електричні печі, де руда, перемішана з коксом та вапном, під височенною температурою втрачає частину своєї нечистоти. Далі показав нам чотири імпазантні та трохи страшні зіменс - мартинівські печі, де очищене залізо змінюється в сталь і в плинний стані вливається в спеціальні форми, далі будинки, де хитромудрі машини проводять так звану лямінацію сталі, себто роблять її тонкою, оформлюють її в тонкі листи, в дроти, в пруги, та дають їй різні профілі тощо.

Ці всі страхітливі печі, машини й под. виглядали дуже імпазантно, але і трохи залякували. Я особисто до машин відчуваю пошану і трохи страх — якийсь, може, містичний страх перед усім прецизним, невблаганно точним, безособовим і бездушним. Щось грізне і, може, навіть вороже, відчуваю, дивлячись на цих металевих колосів, якесь почуття менше-

вартості людини перед цими геніальними автоматами, перед цими роботами, що їх людина створила для того, щоб стати їх рабом. Мені нагадується міт про Хроноса, що поїдає своїх дітей, тільки тут, у моїй уяві, навпаки — створені людським генієм діти пожирають свого батька. Згадується „Р. У. Р.” Чапека, і стає моторошно. Відчув я деяку полегшу, коли нарешті обхід комбінатів і фахові, не завіси мені зрозумілі, пояснення Пера скінчилися. Все ж таки, під голим небом, під промінням сонця, серед дерев і квітів легше дихати, ніж серед цих металевих велетнів. Хай їм усячина! Не хотів би я тут працювати!..

Поїхали назад в Пуерто Ордас. Пери нам ще показали чудовий, модерний шпиталь, розкішні вілли інженерів серед квітів і вілли робітників. Заїхали в американський клуб. Випили тут по склянці віскі й попрощалися з нашими милими господарями. Ми хотіли до обіду повернутися в Сіудад Болівар, щоб ще за дня трохи оглянути це історичне місто.

13. АНГОСТУРА

За годину ми були в Сіудад Болівар. Хотілося їсти, бо вже обідня пора.

— Оттут ми поїмо рибки. Річкової! Уявляєте, що це буде за розкіш! У Каракасі маємо тільки морську рибу, аж набридло — а тут прямо з Оріноко! — мріє Могила.

— Багато чого захотів! Може тобі ще захочеться карасів у сметані або стерлядь (чечугу) під білим сосом?!

— А я думаю, що ми тут дістанемо на обід черепаху, — сказала Віра. — Тепер на них сезон. Часописи писали, що саме тепер орінокські черепахи сотнями тисяч виходять на піщані острови ріки та кладуть яйця. На них полюють та збирають їх яйця. Одна велика черепаха коштує п'ять боліварів.

Ірина морщить носа.

— Не хочу жадних черепах! Це, по-моєму, щось подібне до крокодилячого хвоста або до рагу з гримучих гадюк. Бррр! Я хочу доброго біфтекса з помфрітом!

На самій Аламеді, широкім бульварі, що тягнеться вздовж Оріноко, ми зайшли до італійського ресторану. Подивилися в меню — ані риби, ані черепахи!

— Нієнте, сіньоре, нієнте! — вибачався італійський кельнер. — Тепер Семана Санта,

і вже від четверга рибаки не працюють. А втім, Оріноко так зміліло, що багато рибалок і не виходить на влови — не оплачується.

Сильно розчаровані, вибираємо собі таку саму їжу, яку маємо і в Каракасі — жадної екзотики...

Поївши, пішли оглядати місто. Більшість крамниць з огляду на свято зачинена. Ідемо під тінистими аркадами Аламеди. Ось стоять торговці овочами. Тут же сидить товстий негр з Трінідаду, а в нього на кожному плечі по папузі. Зелені „льорітос”, що надзвичайно скоро навчаються говорити. Коло скрині з помаранчами, мангами та іншими овочами стоїть високий, худий самбо. Він виглядає так, мов би був у останній стадії туберкульозу.

— Ходіть, панство, продаю дві чудесні папуги — Роберто і Розіту, — кличе. — Ласкаві, милі і прекрасно вміють говорити.

— Вони тільки говорять непристойності, — з усмішкою втручається інший продавець. — Чого іншого вони могли б від тебе навчитися?!

„Марчанте” з виразними монгольськими рисами обличчя, що доказує, що він чистий індієнин, торгує всякими індіанськими виробами, і то видно, племені макірітаре: тут плетені гарними взірцями кошики, тарілки, сагайдаки для стріл, списи, луки, серватани...

— Брешеш, індіо! Вони дуже добре виховані. Ні одного негарного слова ти від них не почуєш. Ось Розіта в неділю навіть „Аве Марія” рецитуює.

— Карррахо! — крикнула одна папуга.

Всі зареготали.

— От бачиш! Я ж це і кажу! — сміявся індієнин.

Віра кинулась до папуг. Вона мала в Каракасі гарного „льоро”, дуже ласкавого. Він гарно говорив і бігав за нею, як песик. Віра мене переконувала, що він дуже музикальний і вміє насвистувати третю частину третьої симфонії Брамса. Я, правда, цього ніколи не чув. Але раз таке Віра твердить, то, samozрозуміло, це правда. На жаль, її льоріто втік, і вона обов'язково хотіла дістати собі іншого. Навіть спеціально для цього везла з собою з Каракасу клітку. Бо в Каракасі вони дорогі — 100-120 боліварів за штуку.

— Скільки хочете за папугу?

— 50 боліварів за пару, місія.

— Я пари не хочу! Мені вистачить один.

— Та майте серце, місія! Це ж матрімоніо!* Не можна їх розлучати! Це лише в часи невільників продавали чоловіка окремо від жінки. Це жорстокість! Дивіть, що і Святе Письмо каже, що не можна розлучати того, що Бог злучив.

— Так, але мені двох забагато. Я хочу цього.

І Віра показує на яскраво-зеленого красуня з жовтою голівкою.

— Скільки хочете за нього?

— Та, як ви вже така безсердечна, то давайте 30 боліварів, місія.

— Це ж чому? А скільки ви тоді хочете за другу?

— 40 боліварів!

— Та це якась дивна математика! За двох хочете 50, а якщо їх купувати окремо, то виходить за двох 70! Де ви вчилися рахунків?

— Так, а крім того, та друга негарна, обскубана барва нерівна, вся в жовтих плямах, ніби має жовтяницю!

— Не гарна? Хто каже, що вона негарна? Вона красуня! В конкурсі краси її вибрали б за місс Гваяна! А втім мені подобаються негарні! Моя вірна дружина є найпаскуднішою жінкою в цілій Гваяні! А я найобридливіший мужчина в цілій Венесуелі! Поганіших людей ви не знайдете в цілیم світі! А ми любимося, як голубки. Не в красі справа, місія, а в душі! А моя Розіта? Та ви подивіться, якими барвами грає її пір'я! А далі, яка вона ласкава! Вона спить зі мною і кожного ранку шукає у мене в голові вошей! А ви не хочете за неї дати 40 боліварів. Та це моя найліпша прирятька!

Він узяв її й почав цілувати в голову.

— Ні, Розіто, я тебе і за 50 не віддам!

Ірина вже закохалася в папугу.

— Купи, тату, для мене, купи, я її хочу мати!

— А ти знаєш, що нам на це скаже наша бабуся? Та вона і тебе і Розіту викине з четвертого поверху!..

— Не викине, вона добра! Я її ублагаю!

— А хто буде за нею доглядати, хто буде чистити клітку?

— Я, я! Слово чести, тату! Купи, прошу тебе!

— Ну, добре, але гляди! Ти дала слово чести!

(Зайво говорити, що слова не дотримано. Бідна бабуся мусить щодня чистити клітку Розіти й доглядати за нею. Зрештою, я ніколи со-

*) Подружжя.

бі не уявляв, що це маленьке створіння здатне продукувати таку неймовірну кількість екскрементів!)

— Так згода, марчанте! Ваші слова мене переконали. Я беру пару за 50!

Він почав плакати й цілувати її (про це я оповів на початку моєї розповіді).

За його сльози я ще додав йому 5 боліварів. Роберто помандрував у Вірину клітку, а Розіту я посадив собі на плече, і вона відразу вкусила мене за вухо. Та це певно таким способом вони проявляють свою симпатію.

Після довгого торгу ми ще купили в індіянина кілька напрочуд гарних макірітарських тарілок і помандрували далі.

Видно, що наш президент користується тут великою популярністю. Усюди на стінах крауються великі написи: „Віва Ромульо!“, „Віва Бетанкур!“

Під аркадами сидять страшні жебраки — сліпі, покалічені. Одна стара баба зі страшним ковтуном на голові сидить напівдрімаючи і щось бурмоче собі під ніс. Скільки їй років, невідомо. Може 50, а може і 80. Не розбереш. Коли побачила на моїм плечі Розіту, щось подібне до усмішки появилось на її обличчі.

— Скільки заплатили за льоріто? — шамкає беззубим ротом.

— 40 боліварів, — чомусь відповідає їй Ірина.

— Пречиста Діво Маріє! 40 боліварів! Та це ж гріх! Я за такі гроші місяць живу, а ви стільки платите за папугу! Що за світ настав, що за часи! Не дивно, що люди стають комуністами! 40 боліварів! Дайте, щоб ваші голови обслідував „пісікіятр!“

Вона знову заглиблюється до себе й починає щось мимрити під носом.

Група веселих шоферів сидить на сходах перед хатою і сміється. Один, побачивши Розіту, починає наслідувати її голос:

— Lorito . . .

(Гарненька папуго, дай мені свою лапку, щоб я тебе взув у капці!)

— Сеньор! — кричить він. — Ви знаєте, що це льоро де Гваяна! Якщо ви будете йому щоранку давати одну гваябіту, а ввечорі одно манго, то він дуже скоро заговорить. Буде казати: „Геллов, бой! Гау ар ю?“ Всіма мовами буде говорити.

— І по-російськи? — спитала Віра.

— Ні, місія! Лорос де Гваяна — не комуністи. Вони Микиту й Фіделя так само ненавидять, як і ми всі. Хіба що будете його

щодня поїти водкою. Тоді, якщо не здохне, може заговорить і по-російськи.

Всі сміються, всім весело. Бачачи, що я тримаю в руках фільмовий апарат, круглий, як гарбуз, шофер зривається з місця і, дрібно перебираючи ногами, починає танцювати якесь ча-ча-ча, чи пачангу. Я, сміючись, його фільмую.

Звертаємо з головної вулиці в бічні, що стрімко пнуться вгору.

Ліворуч стоїть старовинний будинок. На ньому таблиця з написом, що тут в 1818 році видали „Коррео дель Оріноко” — часопис, що пропагував ідеали нової венесуельської республіки; в ньому співпрацювали найліпші представники венесуельської емансипації.

Проїздимо мимо будов з колоніальної доби. Вони під черепицею, з міцними ґратами на вікнах, помальовані в яскраві барви — сині, червоні, зелені, жовті. Все це пов'язано з історією Венесуелі. Ірина, що саме тепер студіює цю історію, дає нам відповідні пояснення.

Залишаємо авто й ідемо далі пішки. Виходимо на площу Болівара. Посередині його пам'ятник, оточений символічними фігурами тих держав, яким його меч здобув самостійність. Вся площа прикрашена тропічними деревами — пальмами, цвітучими кущами. Це чотирикутник історії. На північній його стороні є дім, де жив адмірал Бріон, з капличкою, в якій молився герой боїв у Ель Хункаль і в Сан Фелікс — генерал Мануель Карльос Піяр. Від сходу величавий собор. Біля його підніжжя показують місце, де залитий кров'ю впав Піяр, розстріляний з наказу Болівара. На заході будова, де засідав ангостурський конгрес.

Зворушує і дивує трагізм долі Піяра, одного з найбільш героїчних борців за незалежність Венесуелі.

Він народився в 1782 році на острові Кюра-сао. Деякі історики кажуть, що він був нешлюбним сином аристократичної каракаської панни й нащадка португальського королівського роду. Інші кажуть, що був сином мужика Піяра і невільниці - мулятки, треті — що був метисом. Та це й не важне. Важне, що його незаконне становище дало йому пишний комплекс меншевартості, який він надолужував шаленою відвагою, амбітністю, гордістю. Він був блискучим вояком і здобув чимало перемог над еспанцями. Але жадоба влади не дозволяла йому помириться з другорядним ста-

новищем — він хотів бути обов'язково першим, так само, як генерал Маріньо, що став головним вождем на сході в той час, як Болівар був ним на заході. Суперництво між ними довело майже до зради збоку Маріньо, що заснував власну республіку на сході. Піяра підозрювали у співпраці з Маріньо, тим більше, що він теж неохоче визнавав авторитет Болівара.

До відвертого бунту Піяра дійшло під час звільнення Гваяни. Розбивши війська Моралеса в битві під Ель Хункаль і війська Ля Торре на полях Сан Фелікса, Піяр рушив на Ангостуру, яку вже облягав Бермудес. По морю до неї підводив флоту адмірал Бріон. 2. 8. 1817 року Ангостура дісталася в руки патріотів. Піяр почав в Упата підмовляти до повстання проти Болівара негрів та метисів. Болівар наказав Піяра арештувати, та він утік до Матурина. Тут його арештував генерал Мануель Седеньо і привіз до Ангостури. Піяра поставлено перед воєнний суд і за непослух, дезерцію та бунт присуджено на смерть. Болівар затвердив присуд. Піяр ішов відважно на страту і сам дав воякам команду стріляти. З словами на очах Болівар зустрів цю вістку, але він мусів дати різкий та відстрашуючий приклад всім тим амбітникам, що не хотіли визнавати його авторитету. Пізніше він писав: „Смерть Піяра була політичною необхідністю. То був державний чин, що залякав бунтарів і забезпечив мій авторитет. Ніколи ще смерть не була більше корисною та більше політичною.”

Відважний Піяр був найсимпатичнішим зрадником в історії, і на його честь пізніші покоління ставили пам'ятники. Є навіть місто Сіудад Піяр, центр залізної індустрії.

Переходимо на другий бік площі. Тут дім, де засідав відомий ангостурський конгрес. Очистивши Оріноко від еспанців, Болівар скликав конгрес, щоб ухвалити нову конституцію й покласти підвалини венесуельської третьої республіки, в якій він був обраний президентом.

Із словом Ангостура у тих, що люблять випити, певно асоціюються відомі „Ангостура Біттерс”. гіркі краплі, придатні до різних коктейлів. Цілком слушно. Їх видумав хірург Боліварових військ, і вони первісно були призначені лікувати гарячку. Сини цього доктора, між іншим, німця, продовжували фабрикувати ці краплі, аж доки Кастро (не Фідель,

а Сіпріано, один з президентів Венесуелі) не наклав на них високих податків, що вони перебралися на Трінідад, де „Ангостура Біттерс“ продукуються й до нині і дають гарний прибуток.

Підіймаємося вгору вузькими покрученими вуличками і по досить стрімких сходах виходимо на терасу, що лежить високо над містом. Чудесний краєвид: червоні покрівлі старих хат, силуети розвалин старовинних еспанських фортець. Заходяче сонце, подібне до помаранчі, оранжево - червоним світлом заливає Оріноко. З нього чорним силуетом маячить скеля „Піедра дель Медіо“, відома ще Гумбольдтові, який назвав її „Орінокометром“, бо по ній тубільці вираховують глибину ріки, що міліє в сухий період, а в дощевий підіймається на 10, а часами і 16 метрів. Часами шпиль цієї скелі зникає під водою. Тоді всі знають, що треба з низьких частин міста втікати, бо їх залле вода.

Сонце вже наполовину поринуло в ріку. За хвилину буде темно. Ми задумливо спускаємося до нашого авта й вирішуємо ще сьогодні вертатись до Каракасу. Та перед тим, як рушити в путь, хочемо заїхати до Данилевських попрощатися. В їх віллі нікого, окрім служниці, немає.

- Пани поїхали в Пуерто Ордас і вернуться аж уночі. Уявіть собі, яке у них трапилось нещастя! Сестра пана, сеньоріта Маріна, купаючись у Кароні, скочила із скелі у воду, послизнулася на камені і зломила собі ногу. Її тут сьак-так перев'язали й повезли літаком до Каракасу оперувати.

Залишивши Алекові записку з подякою за гостинність і з співчуттям з приводу сестри, ми поїхали далі.

— От бачиш, Ірино! Якби я тебе був послухав і лишився з ним купатися на Білім Пляжі, то наша прогулянка вже давно б скінчилась. Бо, якби вона зломила ногу в моїй присутності, то я як лікар, мусів би їй подати першу поміч, відвезти до Сіудад Болівару, а, може, навіть мене попросили б супроводити її і до Каракасу.

При виїзді з міста ми побачили якогось чоловіка, що їхав верхи. Ззаду на колі сиділо чучело Юди гарного, з бородою, подібного до Фіделя Кастра.

— Я хотіла б бачити, як вони цього Юду палять! — сказала Ірина.

Як будемо мати щастя, то, може, і побачимо завтра в якомусь місті, куди будемо проїздити.

Знову ми переправилися через Оріноко, по-

ДРУКАРНЯ ВИДАВНИЦТВА МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

приймає замовлення на всякі

ВЕЛИКІ Й МАЛІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ

українською, англійською та іншими мовами.

Приймає до друку офсетом або на плоскій машині

КНИЖКИ, ЖУРНАЛИ, ПРОПАМ'ЯТНІ КНИГИ НАШИХ

УСТАНОВ, ПОРТРЕТИ тощо.

з гарним оформленням і оправою всякої величини.

Виконання робіт швидко й дуже дбайливе (зразком можуть

послужити такі видання, як твори Тараса Шевченка,

Трилогія Богдана Лепкого, „ОВИД“ і інші).

Ціни низькі.

Роботи доставляємо до всіх місцевостей у США, Канаді та

інших країнах.

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

НОВИНА!

НОВИНА!



Софія Парфанович

Н А

С Х Р Е Щ Е Н И Х

Д О Р О Г А Х

Повість з мандрівки по чужині.

*Книжка має 420 сторінок друку в
твердій люксовій оправі,
з позолоченням.*

Ціна — 5.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу:

Dr. Sophie Parfanowycz
3347 Grant Street
Detroit 12, Mich

прощалися з ним з деякою носталгією та помчалися по залитім сріблом місячної повні пляху. Степом дув сильний пронизливий вітер, і то такий холодний, що ми і вікна авта зачинили і одягнули теплішу одягу. Вирішили їхати так далеко, як удасться, щоб завтра мати коротшу дорогу.

Прибули до Ель Тігре. Тут спинилися в італійському готелі „Емілія”. Було вже коло півночі. Ми відчували не абиякий голод. Попросили господиню, самозрозуміло, саму Емілію, щоб дала нам щонебудь повечеряти.

Вона принесла неможливо кислі, напівхолодні шпaгетті і дуже несмачно приготовану рибу „парго”. Ми з гримасою несмаку трохи подзьобали цю страву, вирішили, що це вона нам дала якісь рештки, а може й недоїдки від обіду, і заспокоїли голод кавою та хлібом.

Кімнати були чисті, ліжка вигідні, і ми, змучені дорогою та враженнями, заснули, як убиті.

14. ПАЛЯТЬ ЮДУ

Ранесенько рушили далі. Де-не-де при дорозі стояли збиті з дощок примітивні столики, і на них стояли термоси з кавою. Щоб не було сумніву в тому, що це дійсно кава, незвичкою до писання рукою було написане на таблиці: „Кафе сі ай!” (Тут є кава). А на деяких таких „каварнях” ще красувався напис: „А тода гора”, себто „В кожну годину”. Ми не відважились покуштувати цієї кави.

Проїжджаючи через поодинокі села, ми помітили, що всюди панував святковий рух. Юрба, одягнена в парадні убрання, ходила по вулицях, сміялася, жартувала. Хоч була рання година, вже знайшлися й п'яньєнки...

Ми їхали поволеньки, з таким розрахунком, щоб до полудня поспіти до Вале де ля Паскуа. Там ми замовили в нашого знайомого югослава обід з тою паприкою, що нам так смакувала. Дійсно, він не забув про нас і зустрів нас, як старих знайомих, навіть почастував нас на radoщах чудовою сливовицею. Поївши, ми пішли на центральну площу, де була побудована висока плятформа, ніби ешафот, а на ній стояла шибениця. Під нею стояло крісло, а в ній сиділо чучело Юди.

На це варто подивитися! сказала Віра.

— Так, це обряд цікавий і розповсюджений по цілій Венесуелі з різними місцевими відмінами. Так, наприклад, в Маракайбо Юду топлять в озері, в інших містах палять. Це вияв гніву народу до того, хто зрадив Христа.

— Але ще рано, цей ритуал починається, коли вже темніє.

Так, але вже заздалегідь улаштовують різні забави, якими перед „стратою” розважують глядачів.

Дійсно, нетерпелива молодь підпалювала маленькі петарди, що тут називаються „трі-кі-тракі” і без яких не обходиться ні одна фієста. Петарди з голосним тріском розривались і оглушали нас. Вибухи, тріск, крик і сміх було чути з усіх боків. Коло ешафоту стояла юрба молоді й викрикала різні образливі лайки на адресу Юди. Кожний силкувався придумати щось дотепніше та в'дливіше, ніж його попередник, деякі це робили навіть у віршованій формі. Дотепні вислови нагороджувалися сміхом та оплесками.

Нараз на плятформу вискочив молодий чоловік в білосніжному лікі-лікі з букетом різнобарвних стрічок на лівому плечі.

— Громадяни, приятелі, вороги Юди Іскаріота й усіх інших Юд! Вітаю вас в імені комітету, для акту спалення цього архизрадника!

Юрба веселими вигуками відповідала на це привітання.

— Поки зробимо суд та стратимо того найнікчемнішого з усіх зрадників, ми, як і щороку, влаштовуємо традиційні гри й забави. Найпроворніші з вас зможуть виграти різні гарні нагороди.

Крик захоплення вирвався з юрби.

— Даймо спочатку дорогу молодому поколінню! Оголошую початок перегонів з яйцями в ложках.

Вулицю, що вела довкола площі, звільнили від глядачів і вистроїли в ряд яких 15 хлопців і дівчат у віці між 8 та 12 роком життя. Кожному з них дали в руку по ложці, в яку поклали яйце. З випрямленою наперед рукою, вони мусіли оббігти кругом площу, не загубивши яйця. Звичайно ж, більшість з них втрачала рівновагу, яйця падали на землю й розбивалися під сміх та дотепні вигуки глядачів. Першим прибіг хлопчина років з десяти. Його оченята блищали радістю. Задихуючись, він показував ложку, де було яйце.

Отримав свою нагороду — велику торбинку з цукорками.

Зараз же прийшла черга на дальші змагання.

Діти залізли по пояс у торби й на знак провідника почали плигати, намагаючись першими оббігти площу. Деякі відразу попадали, деякі проворно плигали, мов маленькі кенгуру. Знову жарти, сміх, вигуки..

— Ну, тут нема нічого надзвичайного! сказав Могила.

— Таке ми бачили і в інших країнах. Нічого типово венесуельського. Все одно, сам акт палення почнеться щойно, коли стемніє. Отже, їдьмо далі, а в Сан Хуані почекаємо і там побачимо цю страту.

Так і зробили. Десь після п'ятої прибули до Сан Хуан. Спитали якогось дядька, де будуть палити Юду. Він показав нам дорогу. Туди ми й поїхали. Що далі, то більше людей запруджувало вулиці, їхати автотом стало неможливо, тож ми залишили його в бічній вулиці й пішли далі пішки. Ідучи за натовпом, ми дісталися на велику площу, де було величезне збіговисько, нерідко вже таки порядно підхмелених сан-хуанців.

Так само, як і в Вальє де ля Паскуа, тут була висока естрада, на якій теж у кріслі сидів Юда. Одягнений у стару одержу, з циліндром на голові, з величезною сигарою в зубах, він з незмінною цинічною усмішкою дивився на схвильовану юрбу.

Перед естрадою, прибраною пальмовим листям та квітами, розташувалася „оркестра”: гітара, арфа, кварто та мараки. Вони грали веселі мелодії, і молодь танцювала довкола естради традиційне „хоропо”.

Голова розвагового комітету виліз на естраду й підняв руки догори. Юрба затихла.

— Приятелі! Наступає великий момент, коли з страшним гуком і смородом цей архизрадник, ця найгидкіша постать в цілій нашій історії, зникне в огні та димі й піде до пекла, де на нього з нетерпінням чекають Люципер, Бельзебуб та Бегемот! Поводьтесь пристойно, як і слід правовірним християнам, і прослухайте спочатку його заповіт.

Він добув величезний згорток паперу, прикрашений печатками, і почав читати:

„Я Юда Іскаріот, народжений в Галилеї, заявляю перед цим судом, у якому головою є Понтійський Пилат, що не належу до жадної політичної партії. Знаючи, що незабаром по-

мру і буду спалений за те, що продав Господа нашого Ісуса Христа за 30 срібняків, проголошую оцей свій заповіт і залишаю своїм законним наслідникам таке майно:

Три амфори кислого вина, що його я украв на весіллі в Кані Галилейській — нашому шановному корчмареві Педро Гернандесові. Воно все ж таки буде смачніше, ніж ота бурда, якою він уже 15 років отрує піднебіння своїх нещасних клієнтів.

Шаблюку, якою Ірод різав невинних немовлят, відкакую нашому начальникові поліції.

Величезний акваріум з рибами з Мертвого Моря залишаю з любов'ю Хуанові Апонте. Хоч їм уже понад 1930 років, то вони все ж свіжіші, ніж ті, якими він торгує.

Нашому збирачеві податків залишаю свої старі штани, щоб він не мусів стягати останнє лахміття з наших громадян. Дві пари сандалів зі шкіри того кита, що проковтнув Юну, залишаю Хозе Гонзалесові.

Велику скриню з моїми рибацькими причандалами, включно з мотузом з кишок динозавра, включно з баняком з салом жирафи, з пахощами, що їх принесли три королі з Орієнту та включно з олієм з лямп нерозумних дів лишаю нашому шановному аптекареві.

А своїх 30 срібних залишаю Фіделеві за те, що зумів цілий острів продати Микиті. Це братня душа й заслуговує нагороди за свої труди, бо я знаю, що Микита його обдурить і нічого йому не заплатить — то хай має хоч моїх 30 срібних на сигари і на мило".

Всього, що написано в заповіді, передати не можу. Я не всилі всього запам'ятати. Читання тривало з добру годину. Слухачі ревіли від захоплення, сміялися, додавали свої коментарі, бо вони, само собою, добре зна-

ли усіх тих осіб, про яких Юда згадав у своїм заповіді.

Коли скінчилося читання, два помічники голови накинули Юді на шию мотуза і під рев натовпу потягли його на шибеницю, облили бензиною та підпалили. Вогонь охопив опудало, і за хвилину почалися вибухи, бо поміж тирсою та соломою, якими напхано фігуру, було повно всяких трікі-траків, петард, ракет та інших вибухових речовин. Фігура зникла в димі й вогні, вибух слідував за вибухом, іскри летіли на всі боки, аж доки вогонь не досяг голови, де був глиняний горщик, начинений стрільним порохом. Вибух, мов з гармати, закінчив існування Юди, шматки гарячої соломи полетіли в юрбу. Крики, зойки... Бувають і ранені. Ми благородно стояли оподалік і, коли лялька розлетілася на шматки, почали поволі пробивати собі дорогу до авта.

Чули, як оркестра знову почала грати, почалися загальні танці. Ми виїхали з міста на головний шлях до Каракасу.

Розіта відразу вмостилася на плечі Ірини й почала весело сміятися. Вона нудьгувала сама в авті, коли ми дивилися на страту Юди, і тепер була дуже задоволена, що знову має людське товариство. Роберто сидів настовбурчений у клітці й ні на кого не звертав уваги. Він дувся на всіх за те, що його позбавили свободи, зате Розіта реготалася й верещала на ціле горло.

„Папа, папа! Корре, корре кабайіто! Льоріто ліндо!" — кричала вона. І наше авто, ніби слухаючи її, весело бігло по рівному асфальті, наближаючись усе більше й більше до Каракасу і додому.

Каракас, 5. 9. 1961

СВЯТЕ ПИСЬМО СТАРОГО та НОВОГО ЗАВІТУ

повний переклад,

здійснений за оригінальними єврейськими, арамейськими та грецькими текстами
ПІД ЧАС ДРУГОГО ВАТИКАНСЬКОГО ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

РИМ, 1963

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІАН

Старий Завіт 1070; Новий Завіт 352 сторінки

Мапи та кольорові ілюстрації.

Ціна:

В шкіряній оправі з позолоченням 20.00 дол.

В полотняній оправі з позолоченням 15.00 дол.

В полотняній оправі 12.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу „Овиду”.

БАГАТА ТИ ЄСИ...

З поеми: Пісня про Рідну Землю.

Багата ти esi і бідна, Україно,
Мій краю дорогий, і раю і руїно.
Благословенна ти, й проклята рівночасно,
Замаяна добром і вкрита лихом рясно.
Топтали твій загін наїзники недобрі...
Та ти мов Фенікс той, все воскресала знову,
Стрясала попід з риз, відзискувала мову,
Вмивалася дощем, поїлася росою
І дивувала світ нетлінною красою.
Надхни мене тепер, додай снаги і хисту,
Щоб гідно описать твою красу пречисту!
Твої святі лани, пшеницею вагітні,
І запашні степи, і луки пишноцвітні,
Задумані ставки, і ріки срібноводні,
І водопадів гук, як дзвони великодні,
І шум старих лісів, і гомін темних борів,
І клекіт повені в нутрі карпатських зворів,
І блиски зір твоїх, що міняться як роси,
І ранішні хмарки, як золоті покоси,
І грому твого дзвін, і ласку твого сонця,
І бабиного літа срібні волоконця,
І сяйво місяця над сонною горою
І білий чар зими різдвяною порою
І радощі землі, що встав Ісус од гроба,
І жайворонка спів над плугом хлібороба,
І журавлиний ключ, яким Господар світу
Визволює весну, а замикає літо,
І чайки, чайки скиг, болючий від тривоги,
Що вивела діток край битої дороги.
І села, нашу міць, наш заповідник волі,
Захований в балках від ока злої долі,
І городи старі, відновлені чужими
І для чужих Богів, хоч тужать за своїми.
Вкінці нехай слова веселкою заграють
Про гарний мій народ — сумний в веселім краю.
Він мов царівна та, наврочена Ягою,
Що спала сотню літ і встала молодю,
Так спав він літ шістьсот, заклятий ворогами,
І молодим збудивсь, хоч був старий літами.

З В Е Р Н Е Н Н Я

СЕКРЕТАРІАТУ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

до української спільноти в країнах вільного світу в справі відзначення 50-их роковин проголошення Української Народньої Республіки самостійною від нікого незалежною, вільною, суверенною державою Українського Народу.

Виконуючи постанови Першого Світового Конгресу Вільних Українців, а зокрема його рішення про відзначення цілою українською спільнотою у вільному світі 50-их роковин Української Незалежності, Секретаріат Світового Конгресу Вільних Українців закликає всі наші церковно-релігійні та суспільно-громадські об'єднання доложити всіх старань, щоб ті святкування стали виявом НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ В ДІЯСПОРІ, доказом нашої СОЛІДАРНОСТІ З УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ в його неперервних змаганнях до повернення суверенності і незалежності Держави Українського Народу, та щоб вони були МОГУТНІМ ПРОТЕСТОМ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОЇ МОСКВИ ТА НЕЮ НАСТАВЛЕНОГО КОЛОНІАЛЬНОГО РЕЖИМУ В УКРАЇНІ, які поневолюють український нарід на його власній землі.

Доложимо всіх старань, щоб у святкуваннях Української Незалежності були заступлені всі наші організації та установи, а зокрема наша молодь. Хай наше молоде покоління виявить себе з нагоди тих святкувань ПЕРЕЄМНИКАМИ ТА ПРОДОВЖУВАЧАМИ державницьких традицій українського народу.

Проведемо широку інформаційну акцію серед наших співмешканців та співгромадян про державницькі стремління українського народу, переконаймо їх, що комуністична Москва осталась останньою колоніальною імперією, яка поневолює не лише Україну, а й 26 інших народів, а її загарбницька політика є загрозою для цілого волелюбного людства.

Подбаймо, щоб уряди країн нашого поселення піддержали наш апел до Організації Об'єднаних Націй засудити комуністичну Москву, яка не лише проти волі українського народу окупувала територію України, але яка всупереч Всесвітньої Деклярації Прав Людини знищила Українські Церкви в Україні, ув'язнює діячів українського політичного, культурного, наукового, господарського життя, насильно проводить русифікацію населення України, відмовляє мешканцям України елементарних людських прав тільки тому, що вони зберігають любов до своєї землі і народу.

Секретаріат Світового Конгресу Вільних Українців прохає Владик Українських Церков та проводи наших релігійних об'єднань благословити ці Ювілейні Святкування нашої спільноти, а всі Центральні Репрезентації, Крайові надбудови, Проводи всіх наших організацій та установ закликаємо активно причинитися до успішного переведення великих роковин 50-річчя Української Незалежності.

За Президію Секретаріату СКВУ:

о. д-р ВАСИЛЬ КУШНІР в. р.

Президент

МИКОЛА ПЛАВЮК в. р.

Генеральний секретар

Вінніпег, Канада. 15 грудня 1967 року.

ПРИВІТ ЧИНА СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО НА СВІТОВОМУ КОНГРЕСІ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

Нью Йорк, Н. Й. — На першій сесії СКВУ (16-19 листопада 1967), о. д-р Іриней Назарко, ЧСВВ, відчитав листа такого змісту:

Рим, 6 листопада 1967

До Хвальної Президії
Світового Конгресу Вільних
Українців,
Нью Йорк, ЗДА
Вельмишановний
Пане Президенте!

Промислом Божого Провидіння від довгих століть Василіянський Чин поділяє повнотою історичну долю й недолю Українського Народу в Батьківщині, а під сучасну пору є складовою частиною Української Діаспори, даючи радо й щиро свій вклад праці, труду й жертв для блага цілої української спільноти. Це його природна і Божа місія, а одночасно і честь бути частиною і служити українській спільноті для її духовного блага.

Тому Василіянський Чин прийняв із вдовolenням і схваленням ініціативу скликання Першого Світового Конгресу Вільних Українців, для здійснення намічених цілей і завдань. Будучи духовною корпорацією, розсіяною майже в усіх країнах поселення української людини, він поділяє спільно її проблеми, потреби та труднощі, які зумовлюють і визначають його життя і працю. Тому наради і діяння Першого Світового Конгресу Вільних Українців знаходять у Василіянському чині повну созвучність думання і відчуття та повну підтримку його ухвал і постанов.

Василіянський Чин, страждучий у Батьківщині і діючий у Діаспорі, засадничо приймає і схвалює резолюції, постанови і рекомендації Конгресу, як вони були по-

годжені наполегливою працею і великим досвідом та розумом організацій ініціаторів Конгресу, стверджуючи їх велику ідеологічну й практичну корисність для дальшого буття і труду української людини в світі. Зокрема підтримує він уповні справу встановлення Генерального Секретаріату СКВУ для виконання намічених цілей і завдань.

Тому пересилаючи оту заяву, вітаємо українську Громаду, зібрану на перший свій Світовий Конгресу у вільному світі, як ідеологічну й оперативну громадську Конституанту Української Діаспори. Окрема делегація Василіянського Чину заступатиме його на цій Асамблеї, виявляючи свою солідарність, співпрацю і співучасть у нарадах Конгресу.

І в тому самому часі, духом об'єднані з Представниками українського народу в Нью Йорку, молитимемо в наших обителях Бога, щоб дав мудрість Провідникам, єдноту і взаємне благовоління учасникам, щоб мудро й успішно поєднали різноманітність думок, багатогранність проблем і складність обставин в єдності мислення, програм і дій.

Думайте нашу народню думу — сміло й глибоко; плянуйте відважно і далеко на благо цілого українського народу, з вірою в перемогу його віковичної живучости і незнищимої сили для суверенности нашої вільної Соборної України!

З глибокою шанованню до цілого Конгресу і його Світлої Президії, остаюсь щиро відданим у Господі

о. Атанасій Г. Великий, ЧСВВ

Протоархимандрит

о. Ісидор Патрило, ЧСВВ

Ген. Секретар

Гаслова Енциклопедія Українознавства

(Стан праць та зміни умов передплати)

Починаючи видавати гаслову частину Енциклопедії Українознавства (ЕУ-2), редакція планувала вмістити весь матеріал в 4-ох томах і відповідно до цього була скалькульована (в 1953 році) передплата в різних родах оправи. Під час праць над редагуванням ЕУ-2 виявилось скоро, що число томів мусить бути збільшене, як з уваги на об'єм матеріалів, вміщуваних в поточних томах (чимало людей нарікає, що поодинокі гасла дуже „стиснуті”), так і з уваги на випуск в Україні т. зв. УРЕ („Українська Радянська Енциклопедія”), що її поява була, бодай в деякій мірі, „спровокована” виданням ЕУ на еміграції.

Сама поява УРЕ мусіла вплинути на поширення змісту ЕУ-2, бо стало необхідним ще докладніше висвітлити події і факти, які промовчує або фальшує УРЕ, зокрема з часів наших Визвольних Змагань, історії українських Церков, дій нашої еміграції тощо. Було очевидним, що число томів ЕУ-2 мусить бути збільшене.

Остаточню Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка в Європі та Редакція ЕУ в Сарселі вирішили, що для завершення ЕУ-2 об'єм цілості мусить бути збільшений з 4-ох до 8-ох томів. Четвертий том, який обіймає гасла на літери К (від гасла Крушельницький Іван), Л і М, вже готовий від 1966 р. і він завершує перший етап праць на ЕУ-2. Стоїмо на порозі другого етапу — чергові томи ЕУ-2 вже є в стадії своєї реалізації.

Збільшення об'єму ЕУ-2 вимагає зміни умов передплати, чи власне встановлення дальшої передплати на останні 4 томи. Хоч ціни у видавничій галузі та редакційні витрати тепер значно вищі порівняно з часом, коли починалось видавання ЕУ-2, додаткову передплату встановлено в уміркованій висоті (60 або 72 дол. залежно від роду оправи за 4 томи, себто підвищена лише на 20 відсотків, які тільки частково рівноважать підвижку цін).

В неперіодичному бюлетені НТШ в Європі п. н. „Вісті із Сарселю” чис. 3 з датою грудень 1964 р. проголошено м. і. такі інформації в справі умов передплати, які тепер зобов'язуватимуть.

1. Четвертий том ЕУ-2 дістали тільки ті передплатники, які вже вирівняли передплату за перші чотири томи.

2. Дотеперішні передплатники можуть забезпечити собі одержування дальших чотирьох томів (5 — 8) —

доплачуючи довільними ратами за ЕУ-2 в полотняній оправі дол. 60, а в півшкіряній оправі дол. 72, але вплати мусять бути розложені так, щоб до появи кожного наступного тому було внесено принаймні 25% доплати, тобто 15 дол. за полотно, а 18 дол. за півшкіру.

3. Новим передплатникам передплата ЕУ-2 у 8-ох томах становитиме дол. 120 за примірники, оправлені в полотно, або дол. 144 за примірники, оправлені в півшкіру.

Цю передплату можна вносити добровільними ратами, але висилка перших 4-ох томів буде реалізована щойно тоді, коли буде вплачено половину повищої суми, тобто дол. 60 за полотно, а дол. 72 за півшкіру; дальші томи висилатимуться тільки тоді, коли за них буде вплачена належна сума за кожний том, тобто 15 дол. за том в полотні, а 18 дол. за том у півшкірі.

Замовлення на нові 5 — 8 та на всі 1 — 2 ЕУ-2 приймає видавництво Миколи Денисюка в Чикаго.

Диви ще окреме оголошення на іншій сторінці.

РОМАН ЗАВАДОВИЧ

ПРИГОДИ

ГНОМИКА

РОМТОМТОМИКА

Ілюстрації

мистця ЕДВАРДА КОЗАКА

Об'єднання Працівників Дитячої Літератури
Горонто Р. Б. 1964 Нью-Йорк

Видали цю книжку своїми коштами
приятелі письменника

Ярослава й Михайло Шафранюки
в Торонті, Канада

Ціна — 2.50 дол.

Замовлення приймає Адміністрація „Овиду”.

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНЦІВ ПОЗА УКРАЇНОЮ СУЩИХ

СХВАЛЕНЕ НА I. СВІТОВОМУ КОНГРЕСІ
В НЕДІЛЮ, 19 ЛИСТОПАДА 1967

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ!

Ми, уповноважені делегати крайових представництв з усіх країн українського поселення, звертаємося до всіх Українців поза Батьківщиною з повідомленням про те, що в днях 16, 17, 18 і 19 листопада 1967 року відбувся в місті Нью Йорку, Н. Й., у ЗДА, Світовий Конгрес Вільних Українців, який створив Секретаріат СКВУ і прийняв важливі постанови.

Здійснено це велике діло внаслідок зговорень і узгоднень всіх українських самостійницьких організацій, згуртовань та установ, які взяли участь у Конгресі. Це слід вважати загальним успіхом всіх Українців, що перебувають поза межами України.

Наші успіхи в країнах нашого поселення були можливі завдяки двом чинникам: 1. Рокам нашої державности і дальшої невпинної боротьби за її відновлення, яка активізувала й українські сили поза Україною; 2. Зусиллям тих Українців з різних часів еміграції, які, часто у важких умовах, не жаліли своєї праці й майна, щоб зберегти себе як окремішню національну групу, щоб створити установи й організації, які стали незрушимою підвалиною для дальшого будівництва.

Нас тепер багато у вільному світі. Ми живемо в різних країнах, на різних континентах. В ЗДА, в Канаді ми розбудували поважні установи, виховали нові кадри інтелігенції і здобуваємо щораз більші впливи в усіх ділянках життя. В Європі, в Південній Америці, в Австралії — скрізь Українці своєю зорганізованістю, заповзятливістю, моральною поставою і рішучим обстоюванням прав українського народу здобули собі респект серед громадян і їх політичних керівників у цих країнах.

Українці винесли зі своєї Батьківщини великі духові вартості, довголітню героїчну традицію, любов до волі й вільної національної творчости. Ми навчилися від свого народу, згідно з його традицією, шанувати гідність людини, ми пізнали вільне життя, а також памятаємо усі страхіння національної неволі, старшування одного народу над другим. В Україні наш ворог і ворог усього людства — імперіялістична Москва винищує все наше, національне, самобутнє. А людську гідність нівечать брутальні накази комуністичної монопартії, не допускаючи ні до вільного вислову думки, ні до будь-якої незалежної творчости. Москва у своєму русифікаторському наступі намагається усунути всякі сліди великої минувшини українського народу, а себе виставляє як представника нібито єдиної творчої, передової нації.

Москва насамперед пробує спотворити українську історію, зроби-
(Продовження на 37-ій стор.)

Говорім про проблеми преси

Діставши перше число „Бюлетину СУЖА“, автор цих рядків не був захоплений. Із змісту того першого числа і його технічного оформлення не міг второпати — яка ціль такого видання, який його характер, для кого воно властиво призначене. Очевидно, призначене для членів СУЖА в першу чергу та, може, й тих, які спеціально цікавляться пресою й журналістикою. Коли ж промовляти до редакторів і співробітників та доводити ту мову до відома видавцям, то як можна не говорити в першу чергу про проблеми, під якими вгинається наша преса й кволий вільний український журналістичний світ?!

Але тут же сумнів: чи „Бюлетин“ є — або чи може стати — відповідною трибуною для формулювання й аналізування таких проблем? Чи дозволяють на це його розмір, спорадичний час появи і — сама назва „Бюлетин“? А втім, це, може, тільки другорядні подробиці, а суттю таки залишаються проблеми і необхідність десь їх порушати та розколихувати сонну нашу журналістичну братію, щоб, по-перше, визнала їх існування, та, по-друге, над ними призадумалася і, як лицює відповідальним людям, доходила до потрібних висновків.

Ось на іншому місці цього „Бюлетину“ один з молодших колег заторкує найсутнішу проблему, від розв'язки якої залежить бути-не-бути нашої преси: журналістичного доросту. Коли не підійти до цієї проблеми поважно, то українська вільна преса помре природною смертю: просто не стане осіб, які так володіли б українською літературною мовою у письмі, щоб можна було видавати газету, навіть при наявності фондів. Але ж існують ще інші проблеми найактуальніші на нинішній день: чи українська преса у вільному світі має надалі зберігати той характер, що його перещепила на американський ґрунт „живцем“ із „старого краю“ і надалі нічого не вчиться від преси американської, чи таки змінити в дечому свій образ? Себто, наприклад, де Ви, дорогі друзі-журналісти, стрінете один американський чи канадійський часопис, що в ньому було б стільки лайливої полеміки (полемічної лайки) на адресу окремих осіб і груп, як у часописах українських?! Або: чи наші видавці й редактори усвідомлюють, який узагалі характер має або повинен мати їхній часопис — інформаційний, чи керуючий? І як його зберіга-

ти? Або: чи, живучи у країнах клясичної демократії, що її основою є співпраця на базі компромісу й взаємної толеранції та пошанування чужої думки, чи живучи в тих країнах наша преса мусить завжди становити якийсь курйозний вийняток?! Або: чи в ділянці критики — політичної, літературної, мистецької — наша преса завжди визнаватиме тільки два підходи — або компліментарно-банальний, або лайливий, а не фахово-безпристрасний і без уваги на те, що автор-музик-співачка-батьки дитини, що виступає на музичному пописі, — образяться?! А велетенська проблема зберігання Кодексу Етики Українського Журналіста?! А проблема професійно-заробіткового характеру, відношення між видавцями й професіоналами журналістами? А проблема моральної позиції нашого вільного журналіста в рідному громадянстві?

Проблемами вільної преси й журналістики хоч плоти гати. На превеликий жаль — наша преса їх не заторкує. Це теж своєрідний український феномен: не заторкують цих проблем журналісти, дарма що вони стосуються їхньої щоденної праці, їхнього звання, того, чим вони живуть і до чого мають найглибший сентимент. Є такі земляки, які вірять, що Світовий Конгрес Вільних Українців принесе їм полагоду всіх болячок українського життя, — що він буде лікарем на всі наші громадські недуги. Самі журналісти так не думають. І тому вони, як — при цьому національно-політичному ідеалізмі, люди думаючи здебільша тверезо, не пов'язують теж особливо великих сподівань до конференції вільних українських журналістів, задуманої у зв'язку із СКВУ. Але, може, таки цей наш СКВУ і пов'язані з ним зустрічі дадуть поштовх до заaktuалізування у нас проблем преси і журналістики, що їх не може промовчати ніхто, хто не бажає нашій пресі й журналістичному стану загинути.

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ, ч. 2, 1967

Микола Лазоровський
ГЕТЬМАН КИРИЛО РОЗУМОВСЬКИЙ
Історичний роман
Тверда оправа. 752 сторінки
Ціна 6.80 дол.
Замовлення слати до В-ва „Овиду“

Як розуміти свободу преси?

„Термін „свобода преси” часто розуміють фальшиво... Правники, адвокати й редактори все ще не певні — і правдоподібно ніколи певними не будуть — в цілості, що ця свобода означає...” сказано в книжці “New Survey of Journalism”, авторами якої є редактор д-р Джордж Факс Мотт і 12 інших співавторів. Немає тому нічого дивного, що в нас панує неясність в цій справі, коли навіть універсальний підручник стверджує, що нема ясности, як розуміти свободу преси.

Виглядає, що деякі наші читачі, дописувачі, а навіть деякі професійні журналісти думають, що свободу преси треба розуміти так, що кожний часопис мусить, або принайменше повинен, друкувати все, що дістає для публікації. Редактори доволі часто зустрічаються з закидом, що вони порушують закон чи прийнятий звичай про свободу преси, коли відкидають такий чи інший матеріал.

У нас також поширений погляд, що редактор не має права присланої статті чи допису скоротити, поправити, сконденсувати чи взагалі зредагувати. Деякі автори так і пишуть: „прошу не змінити ні одного слова, ніжє тієї коми”, а коли редактор скористає з свого права, на нього сипляться громи.

Свободи преси, такої яка вона є тепер, американці добилися щойно після завзятої боротьби. Що таке свобода преси, встановляє перший додаток до Конституції, який каже м. ін. що **Конгрес не має права видавати законів, які обмежували б свободу преси**. У чому ця свобода преси полягає? У тому, що кожний має право **видавати** часопис чи іншу публікацію і що **немає цензури перед появою** часопису, журналу чи іншого видання. І хоч в Америці нема пресових законів за європейським зразком, це ніяк не означає, що часопис може друкувати все, що забажається редакторові. До речі, у воєнний час, в хвилину небезпеки для держави чи в справах, що заторкують безпеку країни, може існувати цензура в такій чи іншій формі навіть в Америці, хоч вона інша, як в Європі чи в тоталітарних державах.

Нераз можна почути в дискусії, що ми повинні притримуватися засади „Нью Йорк Таймс”-у, який має девізу „друкувати все, що годиться до друку”. Оце слово „годиться до друку”, в нас деякі інтерпретують, як обов’я-

зок редактора, друкувати все, що він одержує. Якщо воно так було б, американські часописи друкували б наші статті чи листи до Редакцій, що стосуються української проблематики. Ми знаємо, як рідко і як мало американська преса пише про наші справи й як рідко містить спростування, коли якусь вістку чи статтю український читач хоче спростувати. Що з цього виходить: тільки одне — чого багато наших людей не розуміє — що за зміст і редагування часопису відповідає **тільки редактор**. Він містить в своєму часописі те, що **йому** здається гідне до опублікування, те, що **на його думку** годиться до друку.

Кожний редактор редагує часопис згідно з встановленою лінією свого видавництва. Редактор може, якщо він цього захоче, надрукувати критичний голос навіть проти себе чи проти свого видавця, але до того не є він зобов’язаний. У нас, тим часом, бувають часті випадки, що читачі чи дописувачі ставлять вимогу надрукувати їхні, інколи образливі для редакції чи видавця речі, бо — мовляв — в Америці панує повна свобода преси. Таке розуміння свободи преси є в основі неправильне й фальшиве.

Часопис не має права писати свідомої неправди, будь-кому шкодити чи очорнювати, але коли в ньому надруковане щось в добрій вірі, що може бути неправдиве чи фальшиве — відповідальність з редактора спадає, коли він надрукує спростування. На ширення неправди свідомо й з розмислом оправдання нема й таких редакторів, що надуживають свободою слова, можна подати до суду.

Коротко кажучи, свобода преси означає, що **кожний може публікувати часопис і що нема попередньої цензури з боку уряду**, якщо йде про матеріали до друку. На всякий випадок за лінію часопису відповідає видавець, а за надрукований матеріал — редактор. Як має виглядати часопис, який матеріал має бути в ньому — рішають не читачі, чи дописувачі, але **виключно редактор**, а часто видавець. Свобода преси полягає в тому, щоб нею користуватися у добрій вірі і для доброї справи. І навпаки: щоб нею не зловживати на шкоду людям, громаді і народові. Зловживання свободою слова — підрізує і загирює ту свободу.

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ, ч. 2, 1967

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — ПОВНЕ ВИДАННЯ
ТВОРІВ, I — XIV ТОМІВ. ВИДАВНИЦТВО
МИКОЛИ ДЕНИСЮКА, ЧІКАГО 1959 — 1963.
ТВЕРДА ОПРАВА, З ПОЗОЛОЧЕННЯМ. ЦІНА
75.00 ДОЛ.



У шевченківські ювілейні роки (1961-1964) одним із найдостойніших пам'яників Генієві України є повне видання його творів. Думки Шевченка такі глибокі, а ідеї такі непроминально-вічні, що довести їх до свідомості читача в ясній, переконливій і правильній інтерпретації може тільки справді науково-критичне видання, підготоване передовими шевченкознавцями нового часу.

Ми знаємо, з якою запеклістю намагаються вороги українського народу сфальшувати, применшити й ослабити ідейну сторону творчості Шевченка, заперечуючи чи промовчуючи те, що в ній найістотніше — національний елемент. Цій згори й віддавна запланованій акції гальмування впливу національного поета-державника на свідомість його народу і приглушування його патріотичних закликів мусимо протиставити такі видання його творів, які б давали повний, прозорий і вірний образ його духовості і робили це солідно, відповідально та авторитетно. Бо боротьба за справжнього Шевченка та оборона його величній ідеології перед ворожим наступом — це одночасно бій за майбутню Україну, за виховання й підготову сьогочасного й майбутніх поколінь до чергових історичних завдань.

Наша й зацікавлена Шевченком чужинецька літературна критика ствердила без сумніву, що одним із таких видань, в яких живе й діє дух справжнього Шевченка, є повне критичне видання його творів, що появилось в рр. 1959-1963 у в-ві М. Денисюка в 14 томах. Це збірна праця цілої низки учених шевченкознавців, починаючи членами довоєнного Українського Наукового Інституту у Варшаві й кінчаючи членами теперішнього НТШ та УВАН на еміграції. Тому воно і найповніше, і найдокладніше, і найбагатше на нові здобутки науки шевченкознавства. В ньому вся духовна спадщина Шевченка: поезія („Кобзар”), драматичні твори, повісті, доступне досі листування, репродукції рисунків і малярських картин, зразки перекладів його творів на інші мови, а також замітки й пояснення до текстів, найновіша й найповніша бібліографія та збірник статей про Шевченка і його творчість. Можна сміливо сказати, що такого видання українська вільна наука ще не мала, що це — за словами проф. Я. Рудницького — „останнє слово справжнього наукового шевченкознавства”.

Отож, повне видання творів Шевченка в 14 томах — це не тільки достойний нерукотворний пам'ятник Шевченкові, здвигнений українською вільною наукою, яка єдина має можливість правильно інтерпретувати творчість Поета, але й найкращий ювілейний подарунок українському народові, передусім його еміграції. Мета видання — донести творчість Шевченка в найбільш зрозумілим, доступним та естетичним вигляді до розуму й серця всякого читача, а тим самим підіймати українську свідомість у масах і спрямовувати енергію та зусилля всієї спільноти на здійснення національних і вселюдських ідеалів Добра, Краси і Правди, що були у Шевченка універсальними символами Божих і людських моральних вартостей. Одночасно це монументальне видання вже навіть самим своїм зверхнім виглядом з найкращої сторони репрезентує перед чужинцями наші видавничі осяги і наш культ найбільшого поета-пробудника України. Тож не диво, що вдоволені читачі називають це видання „великим вкладом в українську культуру і великою користю для нашої загальної справи”.

Повне 14-томове видання творів Тараса Шевченка всіма сторонами заслуговує на те, щоб стати не лише прикрасою мешкання кожної свідомої української родини, але й бути справді творчою лектурою для всіх нас, особливо ж для молоді та підростаючих поколінь, що не бажать відстати від рідного берега й шукають на ньому цілющих джерел духової сили, потрібної для здійснення предківських заповітів.

В Ж Е В И Д Р У К У В А Н А

**АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ
У К Р А Ї Н О З Н А В С Т В А**

накладом
ТОРОНТОНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

коштом
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО СОЮЗУ

ПЕРШИЙ ТОМ ВЖЕ ПОЯВИВСЯ
І ВКЛЮЧАЄ РОЗДІЛИ:

*Загальні інформації
Фізична географія і природа
Людність
Етнографія*

*Українська мова
Історія України
Українська культура
Українська література*

ЦІНА ПЕРШОГО ТОМУ — 37.50 ДОЛ.

Замовлення приймає

Видавництво Миколи Денисюка в Чикаго

Замовлення з чеком або моні ордером слати на адресу:

**MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave.
Chicago, Ill. 60622 — U.S.A.**

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНЦІВ ПОЗА УКРАЇНОЮ . . .

(Продовження з 32 стор.)

бити з її героїв ворогів народу, і на місце наших героїв поставити своїх. Те саме в світі ідей, де витворені століттями українські ідеали Москва намагається заступити своїми.

Ніяка держава не може існувати без власних ідеалів; їх не має створена Москвою Українська ССР, і тому це твориво скрізь, у своїх і чужих, не викликає жадної поваги.

Україна, така багата історичними та культурними традиціями, родючістю своєї землі і працьовитістю своїх людей, заслуговує на крапцю долю, на те, щоб бути одною з передових країн Європи не тільки в продукції сталі й хліба, але й у сферах думки, ідей, науки, мистецтва. А як же вона може бути передовою, зокрема в науці, коли майже всі її наукові журнали видаються мовою окупанта.

Ми у вільному світі мусимо зберегти і розвинути ті ідеали і культурні надбання, які винесли з України, і передати їх нашим дітям та всім, кому дорогі ідеали волі. Своєю працею ми мусимо охопити всі ділянки нашого життя — церковні і політичні справи, виховання молоді і творення нових кадрів інтелігенції, всі роди культурної творчості і духової справи, економіку, і суспільну опіку все, що потрібне для розвитку нормального суспільства. Зайнявши відповідні позиції, ми зможемо значною мірою допомагати своєму народові в його визвольній боротьбі, організуючи під гаслами волі для України і всіх уямлених Москвою народів єдиний фронт вільних націй для ліквідації тоталітарного московсько-большевицького режиму.

Сучасний демократичний світ, що стоїть на засадах індивідуальної і національної свободи, на пошануванні прав народів і людини, дає кожній групі належне місце, відповідно до її сили й вартости. У цьому світі нам дано змогу всебічно виявляти наші національно-духові творчі особливості і нашу культуру. Це тільки в тюрмі народів — ССРСР людина змушена мислити й діяти проти власного переконання, за накиненими їй директивами.

Збереженням і розбудовою нашої національної многотисячної духово-культурної спільноти, своїм життям, працею й організаційністю ми заперечуємо московську теорію „злиття націй”. Замість „злиття націй” у московському виданні, ми проповідуємо і боремося за світ різних — великих і малих, але однаково вільних і рівних націй, які у вільній конкуренції ідуть шляхом поступу. Замість „злиття культур”, тобто накинених всім московської культури, замість однієї „спільної мови”, тобто мови московської, ми прагнемо буйного розвитку мов і культур усіх народів, що підноситиме їх і кожную людину на щораз вищий духовий щабель. Замість сірого життя під диктатом тиранії, ми боремося за глибину і всебічність вільної творчості.

В Україні народ трудиться і творить, крок за кроком іде вгору

і в найтяжчих умовах, під постійними ударами московського імперіалізму, змагається за рівне місце в колі вільних народів.

У вільному світі ми маємо необмежені можливості творити для себе індивідуально, для українського народу, для людства. І ми повинні ці можливості всебічно використати, щоб роля еміграції в історії України залишилась світлою сторінкою. Власне, для цього Світовий Конгрес Вільних Українців (СКВУ) дає огляд наших здобутків і наших сил, щоб заманіфестувати наші прагнення, наші принципи і нашу готовість жертвувати всім для досягнення найвищого ідеалу українського народу.

Наш Конгрес одноголосно прийняв такі рішення:

1. Посилювати й розвивати самостійницьку визвольну дію української еміграції в кожній ділянці нашого життя, щоб досягти чимраз кращі позиції для допомоги українському народові в його боротьбі за визволення.
2. Сприяти всім консолідаційним заходам українських громадських і політичних сил на базі самостійницької визвольної концепції.
3. Закликати всіх Українців включитися в зорганізоване життя, підтримати всі крайові центри та організації і сконцентрувати всі сили для здійснення наших основних завдань.
4. СКВУ закликає всі українські організації поза межами України скріплювати й поглиблювати їх роботу, творити нові сили, вирощувати нові кадри працівників та приєднувати до активної дії всі сили і групи, що стоять осторонь зорганізованого життя. Ніякі церковно-релігійні, територіяльні чи політичні різниці не можуть стояти Українцям на перешкоді у виконанні їхніх обов'язків супроти Батьківщини.
5. Виявляти якнайбільшу дбайливість у вихованні молоді в українському дусі. Це стосується не тільки шкіл і інших виховних закладів, а передусім самих батьків.
6. Дбати про те, щоб чимраз більше наших матеріальних вартостей перетворювалося на духові. Співвідношення цих вартостей у нас ще далеко не пропорційне до наших спроможностей.

До виконання всіх цих закликів і постанов, у 50ті роковини національного, політичного і державного відродження українського народу, кличе Вас, Дорогі Земляки, Світовий Конгрес Вільних Українців! Хай же нашим незмінним гаслом і непохитною настановою буде:

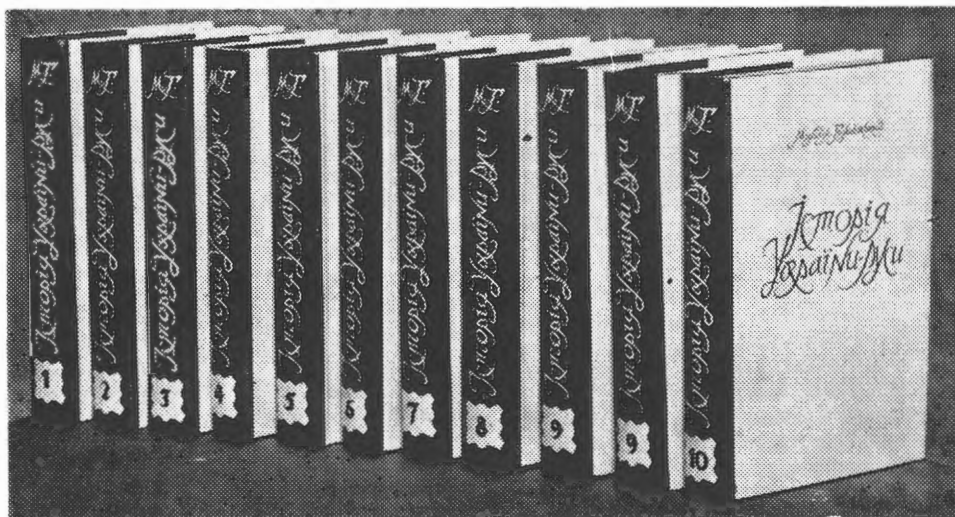
З вірою в Бога жити — творити — боротись!

**ПРЕЗИДІЯ
СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ**

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ — РУСИ

Михайла Грушевського

11 томів у ціні \$90.00 за цілість. Продаємо на догідні сплати.



Замовлення слати на адресу

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Avenue

Chicago, 22, Ill.

20-ТОМОВЕ ВИДАННЯ

ТВОРІВ ІВАНА ФРАНКА

Велике (понад 8.800 сторінок тексту та ілюстрацій), найбільше з дотеперішніх видань творів Івана Франка, що досі будь-де та будь-коли виходили.

В цьому виданні творів Івана Франка видруковано:

1). 115 оповідань, казок і дитячих віршів; 2). 9 повістей; 3). 5 томів поезій (загально 437 окремих віршів); 4). 14 поем; 5). 7 драматичних творів; 6). 3 томи (близько 1.300 стор.) перекладних творів з інших мов — латинської, англійської, французької, німецької, італійської, польської, чеської, російської, староруської, сербської та ін.

ЦІНА ВИДАННЯ (ТАКОЖ НА СПЛАТИ) \$ 76.50

Замовлення без завдатку слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Ave.

П т а ш к а

(Переклад з англійського—Ольга Решетило)

— „Дивно” — він сказав, — дивно й незвичайно, як любов і ненависть існують одна побіч одної, тільки тонісінькою лінією-границею відділені. І це саме найбільше нестійка границя. Хоч така суворо-сильна, то все ж таки можете назвати її переможеною у високонапруженому моменті або у повільному ході цілого життя одна може диктнутися другої, може проникнути другу, тоді одна одну закриває і, можливо, одна буде поглинута своєю противницею. Любов може стати ненавистю, ненависть може змінитись у любов. З усіх людських переживань це одне найтяжче, повне ризику, надії і небезпеки, як... пташка...

Його англійська мова була дбайлива, його східно-європейський акцент був тепер прикрасою і не являв собою ніякої перешкоди до зрозуміння, а все ж я не була певна, чи зрозуміла його.

— Ви сказали, що подібне до пташки? — Я спитала його.

Насправді воно не подібне до пташки, але для мене — так, у зв'язку з тим, що мені в моїй молодості доводилося переживати... Я хотів би, щоб ви про це знали, бо це був для мене початок усього.

При тому він звернув мою увагу на полиці, закладені щільно книжками, деякі були нові, деякі знищені, а нижче цих книжок була полиця з книжками, що їх він сам написав. Він продовжував:

Коли б я там залишився, де я був, я був би не жив по-своєму. П'ятдесят літ тому я жив у рідному місті. в Росії. То була оселя замала на місто, а завелика на село. То була одна з областей, де жиди могли поселюватися. В оселі не було ні гетто, ні мурованих перегород. У нашій оселі жиди могли жити вільно. Ми жили поруч, у сусідстві з росіянами. Правда, ми скупчилися густо довкола божниці, але ми жили поміж ними, хоч навіть не жили з ними.

Ми знали, що вони не є нам прихильні. О, ми знали це на основі права, яке забороняло нам це і те: для нас були спеціальні податки, військові приписи, аж до каміння, що летіло часом на наше подвір'я. Але то було життя.

Нам дітям, багато передавалось посередньо, коли ми спостерігали обличчя наших батьків. Що було зле, те висіло над нами. Ніколи ми не знали, коли один камінчик зміниться у град каміння, коли одна образа перейде в повинь вигуків юрби і будуть напади і розбій, справжній погром або облава в селі. Але про те пізніше. Я не хотів починати від насильства.

Ми були дітьми, ми мали свої розваги. Які розваги? О, яке модерне питання, зараз які розваги! Коли б я вам сказав, то вам було б тяжко повірити.

Були розваги, поєднані із святами. Про те нема що говорити. Ми робили таке: вивчали у хайдері один розділ, що мав сім або вісім стрічок. По науці ми сідали разом і змагалися, хто зуміє написати це в одній лінії. Нам було від семи до дев'яти літ. Ми не мали справжніх іграшок, і наші батьки не тримали тварин так, як селяни.

Ми вправляли наш розум, як річ до забави. Ми рисували у поросі фігури і розв'язували математичні задачі-загадки з них, бо нічого іншого було робити і мало було часу на це, хіба перед вечірньою молитвою або у шабаш. А це було у шабаш, коли пташка прийшла до мене...

Бачите, нас виховували на вчених ізмалку. Тоді жиди не вірили в те, що їм можливо навчитися ремесла. Вони вірили, що Бог сотворив нас бути рабінами, вчителями. Майже кожний посилав свою дитину вчитися, від сьомої ранку до сьомої ввечері, цілий день. Це для нас не було задовго. Ми не питали, не дискутували.

Коли хлопець мав п'ять літ, батько заводив його до хайдеру. Учитель писав на таблиці першу букву і мазав медом. Малий хлопець злизував мед з букви і тоді йому казали: бачиш, наука солодка. І так починалися довгі роки. Ми дуже любили вчитися. Деякі старші говорили, що коли вони мріяли... про небо... то там були школи, щоб учитися.

Але тепер ви мусите зрозуміти, що наша любов до науки була частиною шаленої оборонної любови нас самих.

Щоб боронитися перед знищенням, яке

нам, жидам постійно загрожувало, ми звернули пильну увагу на те, що було наше власне: на Тору, на завваги рабіна про Тору, на гебрайську мову, на „ідіш” — нашу матірню мову. Поза цим нас учили дуже мало або нічого. Це тому, що було конечним, щоб бути тим, чим ми були.

Коли я не дбатиму про себе, то хто дбати-ме про мене? Тож, щоб залишитися тим, чим ми були, ми не сміли ввести іншої науки, яка б загрожувала нашому життєдайному знанню, нашій любові і самолюбству. Ми стали фанатиками, гіршими, ніж наші вороги, бо вони виявляли нам свою ненависть брутальною силою. Ненависть породжує ненависть. Та не все. У цій розповіді, що наприкінці вам розкажу, ненависть породила любов.

Було пізнє літо. Школа все кінчалась у п'ятницю раніше, щоб старші мали час приготуватися до шабашу, а в той час ми вільно гуляли коло села аж до заходу сонця.

Пташка впала з дерева в п'ятницю по полудні. Вона лежала у траві, тріпочучи крильцями. Я побачив її перший, тож вона, безперечно, належала мені. Вона була кістлява, худа, без пір'я, з великим жовтим ротом. Була немічна і тремтіла, коли я її підняв. Дивилася на мене широко, напружено й мовчки. Вона була маленька й жалюгідна, і доля зробила мене її опікуном. Я діткнувся її легенько, загорнув долонями... і майже боявся, що вона може пропасти. Хлопці скупчилися довкола мене, поділяючи моє захоплення. Вони казали, що не слід до неї дотикатися, бо її мама ніколи не вернеться до неї. Вони шукали її у траві й на дереві. А коли не знайшли ні сліду гнізда ні мами, тоді настало відпруження. Зараз же ми подумали, що треба її нагодувати. Дехто шукав хробаків, дехто ганявся за мухами, але пташка не хотіла їсти. Ми були розчаровані й посумніли. Сонце сідало щораз нижче, і ми неохоче пішли в напрямі своїх домів.

Виринуло питання: де її тримати — надворі, на свіжому повітрі, чи в хаті, де було б тепло, як у гнізді... А що буде, коли мама не дозволить мені принести пташки до хати?

Ми пройшли решту дороги додому у бязкій мовчанці.

Було надвечір'я шабашу. Тому, що на шабаш привітати чужого вважалося особливою ласкою, моя мама прийняла пташку. Вона знайшла стару череп'яну миску, вистелила її шма-

тою й дала мені на гніздечко. По обіді я взяв кусок булки, намочив у добрій шабашовій зупі й обережно поклав у роззявлений рот пташки. Вона ковтнула і зараз витягнула шию вперед — хотіла ще. Не можу вам розказати, яка радість сповнила моє серце...! З того часу пташка стала для мене виразною істотою. Я годував її, аж доки вона ставала сита. Потім вона вмощувався у гнізді й заплющувала очі. Коли пташка навчилася їсти, вона безперестань домагалася їжі й постійно пронизливо пищала. Коли я був у школі, моя мама годувала її, коли тільки переходила попри гніздо.

Мої приятелі приносили також для неї рештки їжі. Вони теж тішилися нею. І, на диво, вона виросла. Її маленькі кісточки вже так не виставали, шкіра згрубіла й укрилася пухом, а на кінці крильцят і на хвостик уявилося пір'ячко. Її голова набрала пропорції до рота.

І так поволі вона зачіпилася за життя.

Я був захоплений. Для дитини втіха і щастя, коли вона щось посідає. Моя радість була зв'язана з гніздом і була безмежна.

Я був наймолодший у нашій родині. Батьки, брати, тітки, вуйки й кузини, обдарували мене щедрою любов'ю. Один кузин, Ізаак, якого я любив і поважав, (говорили пошепки, що він цікавився забороненими науками), дуже інтересувався пташкою, коли інші ледве звертали на неї увагу. Коли я порядкував гніздечко, він тримав її, гладив, пестив. А коли я бавився з нею, він дививсь і казав: „Якщо ти її дійсно любиш, то не тримай так цупко! Дай її змогу ворухитися!”

Я мерщій розтискав долоні, щоб пташка могла вільніше рухати крильцями. Всі слова кузина Ізаака застановляли мене, мов би вони мали ще інше значення. Чи дійсно він читав заборонені книжки?!

І так минали щасливі дні літа. Раннє сонце будило мою пташку, а пташка будила мене. Я годував її й радів нею. Пізніше я молився, їв і йшов до школи, а над вечір знов заходився коло пташки.

На шабаш ми вкладали гніздечко в кошик і носили пташку під ліс, туди, де ми її знайшли. Здавалося, що вона забула чи не пам'ятала співу інших пташок, бо цілком не звертала на нього уваги.

Як гарно вона виросла! Пір'я на ній виглалося, вона навчилася триматися на своїх но-

гах і вихилитися з гніздечка. Часом вона розправляла крильця, позначені кольоровим пір'ячком. Голос її став менше пискливий і змінювався у мелодійне щебетання. Та передусім вона була голодна, і ми були щасливі, що можемо їй служити.

Одного дня вона несподівано захворіла. Сонце зійшло, а вона не співала... На шиї в неї була якась дивна пухлина, і вона не могла проковтнути й каплі води. Мама обіцяла прикласти теплої оливи.

Я пішов до школи з прикрим почуттям. Я не слухав і не читав. Мене картали щораз суворіше.

Коли я вернувся додому, моя пташка була нежива.

Вона не змінилась у своїй смерті, як квітка, що втрачає красу. Пташка лежала у повній своїй красі: пір'ячко було гладко складене, маленькі соломинки-ніжки закарлючені на зеленій галузці, ясні очі заплющені... але не на все, не на все! Шия пташки була звернена так, як у стриманому русі... і на мент я затаїв дихання. Мені здавалося, що вона живе! Я так хотів вірити в це!

То був четвер. Моя мама мусить усе почистити на шабаш і тому не хоче мати мертвої пташки в хаті. Отже, похорон мусів би відбутися завтра перед заходом сонця.

Якщо б то був пес чи інша тварина, то можна б було її денебудь викинути, але пташку — ні! Птахи у Біблії були завжди зв'язані з душею...

З плачем я ліг у ліжку і думав, яким чином мої приятелі і я могли б виявити віддано останню прислугу пташці.

Але нагло в темноті мої сльози захолили... від думки: пташка лежить мертва коло мене! Отже, це не може бути жидівська пташка! Коли б вона була дійсно жидівська, тоді її Богом дані крильця забрали б її з тієї землі, ворожого вигнання, і знову її створили б у святій землі... А пташка тут, її крильця не ворухаться!

Це хіба християнська пташка! І від мене залежить справити їй християнський похорон.

Тепер бачите, як у серці дитини любов і ненависть стають віч-на-віч! Як я міг поховати свій улюблений скарб на спосіб тих, яких мене навчено ненавидіти? Як я міг сам підважити цей мур ненависти?

У нашому селі навчали жидівських дітей,

що коли б хто мусів переходити коло церкви, то треба плюнути і не можна подивитися на хрест. Моя мама не погоджувалася з вульгарним спльовуванням, вона казала, що краще переходити з заплющеними очима, без зачіпки. І я так робив. До дев'ятого року життя я зовсім не бачив хреста.

Чи це не видається вам неймовірним? !

Такою забобонною ненавистю були опутані не тільки молоді, але і старші, що тривали в ній з любови... з любови до того, що було для них найдорожче.

Чи ви чули колись, про „ніттел-ніч"? Ні? Отже, „ніттел-ніч" — то ніч темноти, навечір'я християнського Різдва. У звичайні вечори дорослі мужчини-жиди завжди збирались у домі науки, щоб учитись і вивчати святе право, хоч вони й так знали його на пам'ять, але у навечір'я Різдва, дім науки був без світла. Чому? Вони вірили, що тоді дух Ісуса літає усюди... бачить і чує все. Вони боялись, щоб він не пролетів крізь їхні роздумування і не підхопив дечого з їхніх мудрощів та не переніс назад до християнського неба.

То була мітологія і демонологія, частина нашої серйозної віри. І як я міг поховати пташку по-християнськи? А як же ж я не міг? Як я міг занехати обов'язок, який наложила на мене любов через брутальний випадок смерті?!

Пташка була частинкою мого життя, так само, як хтонебудь з моєї родини. Зрадити її — це те саме, що зрадити мою нову силу любови. Але наскільки більше я зрадив би, виминаючи зраду... моє навчання, мій дім, мої молитви, цілу мережу мого життя, Бога самого і благословенство його, яке мало б прийти у моєму житті.

Цілу ніч я тяжко боровся з собою.

Уранці всупереч усій логіці і страхові перед законними приписами та бабуненими оповіданнями, які також були проти мене, я тремтів... від неминучого рішення. Я любив пташку, і не було іншої ради!

По дорозі до школи я розказав товаришам про свій жахливий намір. Вони один по другому перестрашено ставили питання: „Що буде з нами?" Вони відразу відсахнулися від мене, як від нечистого створіння. Але по змарнованім дні науки любов перемогла їх також. Вони таки пішли слідом за мною, коли я ніс пташку, аж під ліс.

Був гарячий день серпня. Ми стояли кру-

гом мовчазні, пригнічені тяжким повітрям і ще тяжчими думками.

Один хлопець викопав ложкою ямку, ми вимостили її свіжими листками і травою. Дбайливо й ніжно я поклав свою чудесну нерухому пташку в ямку. Потім ми випростались і дивилися безпомічно один на одного. Тепер моя черга закінчити. Я роздумував, що мені слід сказати і робити, але мій язик задубів з переляку.

— Слава хай буде Всевишньому, що створив усі речі досконалими! — я сказав. Це було сказане для вблагання Бога... бож він знав... і я знав. Потім, ледве віддихаючи, я сказав: „Нехай Ісус опікується тобою, моя пташко!“ Я взяв два патики і поклав нахрест на м'якім пір'ячку пташки. А те що зараз сталося, прийшло, як неминучість. Ми поглянули вгору й побачили, що ціле небо стало темно-зелено-синє і, здавалося, сходить на нас. Розкотистий гук грому підходив з усіх сторін відразу. Ціле небо покрилося блискавицями, і дощ сильними струменями ринув на нас. Ми скупчилися під малим кущем, закриваючи голови руками.

Нагло серед зливи і шуму грім потряс землю. Мої очі розплющилися, а голова піднеслася без моєї волі.

Грім ударив у великого дуба на сіножаті. Я бачив клубок світла, що мигнув по дереві згори вниз, розколов його надвое і одна частина впала на землю. Я думав, що тепер приходить мені кінець... і в наступну хвилину Бог ударить мене на смерть! Але він не вдарив: Черговий грім ударив далеко. Я підніс голову... я жив! Я ніколи не відчував і не переживав такого чуда. Громовиця й удар були для мене як суворий і могутній звук „шофар“-труби при кінці судного дня... Він звільнив мене від гріха. Потім ніщо не було для мене таке саме.

Ми вернулися додому і, samozрозуміло, не сказали, що ми зробили, але сказали, що сталося з дубом.

Грізна, страшна картина... коли дуб повалився, залишилась у мене назавжди. Я відчував, що поза явищами, до яких я звик, є ще багато інших. Я жив у стані піднесення й зацікавлення, але не знав, як його виповнити. Прийшли дні вересня, дні свят, що дали мені певне відпруження. Ми спорядили собі шатро й радувалися плодами землі. Старші підносили галуззя пальми на всі чотири сторони сві-

ту, Господнього царства. Через кілька днів опісля я з кузеном Ізааком переходив селом за справами. І нагло прийшло мені на думку, що я мушу подивитися на церкву... За звичкою я спустив голову... і коли відчув, що я коло відповідного місця, я розплющив очі й миттю подивився вгору. Хрест був малий і нелячний! Я був гордий, що він був подібний до двох патики, що їх я поклав на моїй пташці. Хрест звертався на схід і захід, на північ і південь — так само, як галузку пальми звертали на всі кінці світу.

Я знов похилив голову. Мій кузен Ізаак сказав спокійно: „Ти не заплющив очей.“

— Тоді твої мусили бути також розплющені, — я відповів.

— Так, — він сказав. — Я не заплющую очей від довшого часу. Відчиненими очима можна бачити менше зла.

Він продовжував:

— Йосифе, я спостерігаю тебе від довшого часу. Я думаю, що ти готовий. Я візьму тебе до своїх учителів, ти будеш учитися мов, руської й німецької, і я поможу тобі здобути освіту. Моя перша думка, що постала враз із навчанням, була: ці люди також думають, хоч вони не є жидами. Ви можете мене не поважати за це, але я одне скажу: то була визвольна думка, хоч вона не визволила мене від того, ким я був, а замість того, вона завела мене у щось більше. Я ходив селом, над яким хрест розправив свої рамена на чотири сторони Господнього царства, де я також жив, і я розумів, що ті люди говорили. Тож я собі подумав: якщо я розумію, що ті прості люди говорять і думають, то чому ж я не можу розуміти великих мислителів, яких я знав лише прихалцем, через вікна талмуду.

Але поки вступити у світ думки, я був змушений змінити місце перебування. Хоч були такі люди, що були б нас обороняли, то все ж каміння летіло у наші двері щораз частіше, і загрозлива мстива юрба збиралася на рогах будинків. Стало неможливо жити, навіть у тій скромності, до якої ми звикли.

Ми знали, що прийшов час утікати, коли це можна втікати. У ті часи не було тяжко перейти границю. І так потім поволі ми перейшли Європу. В одному місці заробили гроші навчанням і за ті гроші переїхали далі, аж урешті прибули до Краю Свободи, до Америки. Тут, я постарівся, студіюючи багато і при-

(Продовження на 44-тій стор.)

ПТАШКА (Продовження з 43-ої стор.)
своюючи собі багато. Думаю, що я своїм знанням послужив іншим — а втім, така була моя мета. Я багато скористав з виrozumіння і непорозуміння. Я переконувався знов і знов, яка тонка стіна... між любов'ю й ненавистю. Що це таке, що тримає двоє людей, групи людей, нації, народи поділеними? Неможливо відповісти на це одній старій людині. Але я все чую, як мій кузен казав: „Коли любиш на правду, не тримай так цупко!”

Я бажав би дати кожному, хто відділений, свої давні почування від надхнення, жертвового пориву і силу звільнення долонь, делікатно, ніжно... щоб любов мала місце порушатися, бачити поза гніздо і піднятися... і летіти... як пташка.

Етимологічний словник української мови

AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY
OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

Проф. Яр. Рудницького

почав виходити друком у виданнях УВАН
у Канаді.

„Не тільки із звичайної наукової допитливості, але й життєвої konieczности постає дуже важлива потреба в такому словникові..., який би давав відповідь на питання, як те чи те слово історично розвивалось, чи воно оригінальне, чи запозичене з чужої мови. А коли воно чуже, то з якої мови воно прийшло до мови української. Відповідь на такі питання може дати тільки поясняльно-етимологічний словник...”

Сл. п. Проф. Леонід Білецький (1953)

Як виходить із передмови, словник проф. Рудницького опрацьовувався від 1941 року в Празі, ЧСР, потім у Гайдельберзі, Західня Німеччина, а від 1949 року в Вінніпегу, Канада. Є це перший етимологічний словник української мови, що крім літературних слів і назв, подає їхні діалектичні різновиди, історію слів, синоніміку, вивідні форми й походження (етимологію) з обширною літературою в українській і інших мовах.

Цей „наріжний камінь української культури” (за висловом Ю. Лісового) проявляється випусками. Ціна \$ 4.00 одного випуску. Вже появилось 5 випусків, які оправлені в один том, що коштує \$ 15.00.

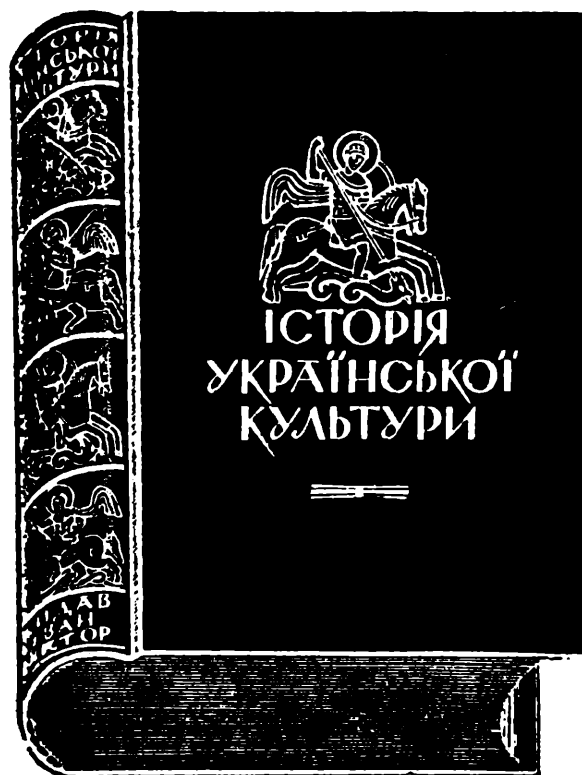
Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. CHICAGO AVE.

CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ (ДРУГЕ ВИДАННЯ ДОПОВНЕНЕ ДО 1964 РОКУ)



Так виглядає І.У.К. в поменшенню.
Дійсна величина 10 x 7½ x 1½ цалів.

Вже вийшла з друку — перший том.

(Цілість має два томи)

Видання І.У.К. люксове, на найращому папері, тверда обкладинка, оправлена в імітацію шкіри, з золотодруком та целоїдогою охоронною обгорткою, так, як належить українській культурі.

Перший том має розділи:

Мітологію, Побут і Письменство.

Разом 480 сторінок друку і 322 ілюстрацій.

Ціна першого тому \$ 12.00.

Замовлення вислати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Ave.

Chicago, Ill. 60622 — U.S.A.

(Відтяти, вивипнити і вислати)

ДО ВИДАВНИЦТВА МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

Замовляю Історію Української Культури (перший том) в ціні \$ 12.00. Належність пересилаю чеком, моні ордером, готівкою в листі. (Коли готівкою то в реджістрованім листі).

Книгу прошу вислати на адресу:

.....

.....

СВІТОВИЙ КОНГРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

(Продовження з 11-ої стор).

Митрополит Іоанн, голова Української Православної Церкви і Митрополит Максим Германюк, найвищий саном після Верховного Архієпископа Кардинала Йосифа Сліпого в Українській Католицькій Церкві, своїми поцілунками братньої любови на форумі СКВУ подали нам дороговказ до єднання.

На громадському секторі СКВУ — це здоровий компроміс. СКВУ і створений на ньому Постійний Секретаріят — це координація діяльності українських громадських центрів у 22-ох країнах нашого перебування поза межами батьківщини.

Важливе те, що координація громадського сектора — це вже не тільки компромісове зговорення провідних діячів громадських організацій. Це зговорення базується вже на реальній, об'єднаній дії багатьох чинників українського життя. При цьому на особливу згадку заслуговує українське жіноцтво, якого централь, Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), діє вже давно, а в рамках СКВУ понад 500 жінок, представниць церковно-релігійних, громадських і політичних організацій, відбули Світову Сесію українського жіноцтва. Також сектор української академічної молоді майже цілковито скоординований. Серед організацій молоді є вже наглядні тенденції і прояви співпраці. Професійні організації журналістів, лікарів, інженерів, професорів університетів, купців і промисловців, кооператорів — можемо сказати — є вже поза сферою відосередніх сил, і для них об'єднана праця — це вже не фрази, а щоденна звичка. Ці всі складові частини нашої спільноти були найбільшою спонукую та дали здорові основи для найбільшого дотепер українського компромісу, яким є СКВУ і створений на ньому Постійний Секретаріят СКВУ. Перед цими здоровими українськими силами не зможе вже встояти будь-яка відосередня сила.

Кожний компроміс вимагає від контрагентів певної жертви. Відрадіним явищем на СКВУ було те, що партнери намагалися кожний від себе щось дати, ніхто нікого не переголосовував, ніхто не намагався домінувати, а в Постійному Секретаріяті СКВУ заступлений широкий вахляр українського організованого життя.

До успіху СКВУ причинилися у великій



Український Народний Дім в Нью Йорку. центр українського життя в найбільшому місті Америки. В цьому будинку відбувалися деякі зустрічі учасників Світового Конгресу Вільних Українців.

мірі українські політичні середовища, що були на Конгресі заступлені. Присутність та спільні виступи Президента УНР Миколи Лівницького, Голови ЗЧ ОУН проф. Степана Ленкавського, Голови Проводу ОУН ред. Олега Штуля-Ждановича і представника Гетьманського Руху проф. М. Радзінського, надавали не тільки атрактивності Конгресові, але збуджували певні надії на здійснення також нашої політичної єдності.

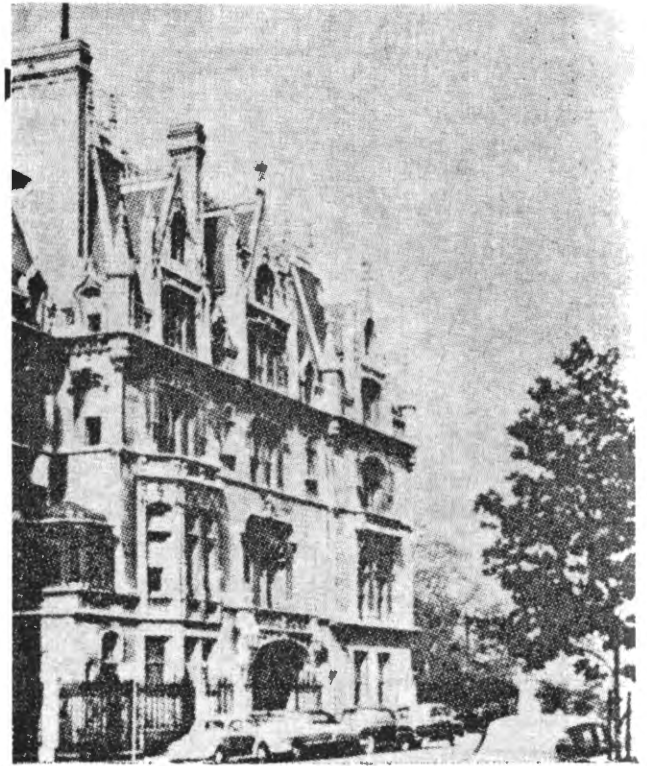
На базі скоординованого громадського сектора легше нам буде дійти до політичної єдності, про яку говорили і яку наголошували у своїх промовах згадані політичні провідники. Об'єднання українського політичного сектора і тотальна мобілізація об'єднаних українських політичних сил — це чергове наше завдання.

Українське жіноцтво на СКВУ

До успіху Світового Конгресу Вільних Українців багато причинилася активна участь українського організованого жіноцтва. В рамках СКВУ відбулася Світова Сесія Українського Жіноцтва, в якій взяло участь коло 500 делегаток українських жіночих організацій та багато гостей з різних країн світу. Після святкового відкриття Світова Сесія Українського Жіноцтва, відбувала свої наради у секціях. В рамках Жіночої сесії працювали такі секції: Організаційна, Виховна, Культурно-Освітня і народного мистецтва, Зв'язків, Суспільної Опіки, Преси й журналістики і Резолюційна. Окрема секція була присвячена розглядові становища жінки в поневоленій Україні. На кожній Секції досвідчені громадянки виступали з доповідями, що опісля були предметом обміну думками та планування дальшої праці.

Після нарад Секцій відбулася пленарна сесія Українського Жіноцтва. На початку сесії внесено на залю нарад український і американський прапори, а за ними прапори українських жіночих організацій Австралії, Америки, Аргентини, Бразилії, Великої Британії, і Канади. То були урочисті хвилини на тлі кольоритної картини наших прапорів. На залі були зібрані всі делегатки та гості, що вислухали трьох програмових доповідей на такі теми: 1. 50-річчя рівноправності української жінки, 2. Українська жінка на Рідних Землях, 3. Українська жінка у вільному світі. У першій доповіді представниця Канади, д-р Ганна Янішевська, з'ясувала початки та розвиток українського жіночого організованого життя за минуле 50-річчя. Мгр. Валентина Воропай з Англії у другій доповіді дуже влучно схарактеризувала становище української жінки у поневоленій Україні. Третю доповідь виголосила представниця ЗДА, інж. Степанія Пушкар, голова Союзу Українок Америки. У своїй заключній доповіді на Світовій Сесії Українського Жіноцтва інж. Степанія Пушкар подала основні напрямні праці вільної українки. Свою доповідь почала вона ствердженням, що поступ громадянства оцінюють на основі культурного розвитку жіноцтва. Наше бути чи не бути залежить від нас самих, від нашої організованості, нашої праці та нашого об'єднання. Об'єднання всіх наших сил у вільному світі — це клич нашої доби.

Як бачимо Світова Сесія Українського Жіноцтва поставила собі за завдання знайти синтезу стану й положення українського жіноцтва на рідних землях та у вільному світі, зробила з цього висновки та визначила напрямні на майбутнє.



Український Інститут Америки, де відбулася перша Світова Конференція Українських Журналістів у Вільному Світі, Світова Конференція Мрян Української Католицької Церкви, Світовий Конгрес Української Вільної Науки та інші конференції Світового Конгресу Вільних Українців.

На закінчення пленарної сесії схвалено резолюції, які передано до Секретаріату Світового Конгресу Вільних Українців. Світову Сесію Українського Жіноцтва закінчено святковою зустріччю з вечерею і мистецькою частиною, в якій виступали молоді таланти.

Треба додати, що Світова Федерація Українських Жіночих Організацій поробила заходи, щоб до постійного Секретаріату Світового Конгресу Вільних Українців включити представницю жіноцтва. Ці заходи увінчалися успіхом, і до Секретаріату входить представниця СФУЖО, делегована Централю. Наприкінці треба згадати, що у Світовій Сесії Українського Жіноцтва брали участь усі громадські, релігійні й політичні жіночі організації.

Тепер, після Світового Конгресу Вільних Українців, завданням нашої об'єднаної праці буде переводити в життя постанови й резолюції Конгресу.



АНТОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДІВ З ШЕВЧЕНКА ЧУЖИМИ МОВАМИ
ЗА РЕДАКЦІЄЮ БОГДАНА КРАВЦЕВА

Видавництво Миколи Денисюка, Чикаго 1964,
456 сторінок, тверда оправа, з позолоченням. Ціна 7.00 дол.

На книгарському ринку появилася книжка, що може уважатися гідним доповненням і завершенням усіх дотеперішніх видань творів Шевченка та літературно-критичних праць про Шевченка в ювілейні роки 1961-64. Це антологія перекладів вибраних з „Кобзаря” поезій і поем на різні мови світу. Всіх мов у згаданому виданні — 29, в тому 21 європейська, а решта з інших континентів, між ними вірменська, грузинська, навіть корейська, китайська, японська й інші, передані їх традиційно-старовинним письмом. Окремі статті інформують про історію перекладів тією чи іншою мовою та подають прізвища перекладачів і назви окремих перекладних збірок.

Факт цікавий і вартий більшої уваги. Він свідчить про зріст зацікавлення інших народів та середовищ творчістю Шевченка, в якій вони знаходять, між ін., мотиви та ідеї, співзвучні з їхніми прагненнями. Історія перекладів з Шевченка сягає поза сотню літ. Ще за життя поета появились перші переклади на польську, чеську та російську мови, а тепер їх кількість зростає з року на рік пропорційно до поширення знання про Шевченка поза межами України. Сьогоднішня перекладна література з Шевченка становить уже десятки томів, не враховуючи окремих творів чи їх уривків, розсіяних по різних чужомовних періодичних публікаціях. Зробити їх доступними ширшому загалові практично дуже важко, тож це завдання почасти сповняє видання „Шевченкове слово і слава”. Ця книга, хоч є лише антологією, має ту перевагу, що її може придбати кожний читач і використати її з різною метою.

Поперше, таке видання — переконливий засіб у руках українця — батька чи виховника, що знайомить дітей-молодь на еміграції з Шевченком і його значенням. Подруге, ця книга перекладів дає українцеві добру нагоду до ознайомлення чужинців з творчістю нашого поета зокрема та з українською культурою взагалі.

Хоч Шевченко, ідеолог політично-державно-

го усамостійнення України, вважається передусім національним поетом і носієм національних ідеалів, то насправді значення Шевченка значно більше і значно ширший його ідеологічний горизонт. Його поезію проникають вселюдські ідеали волі-свободи. У його творах золотою ниткою нижеться думка, що здійснення універсального ідеалу волі та миру на землі залежить від перемоги принципу Правди, побудованого на фундаменті справжнього братерства між народами. Ці основні моральні тези, втілені в Шевченкове полум'яне слово, ставлять нашого поета поруч із найбільшими учителями-моралістами Заходу і Сходу та надають його творчості всесвітнього значення.

Завдяки цій рисі своєї творчості Шевченко став близький і рідний одиницям і народам, що цінять волю і розуміють вагу боротьби й жертви за неї. Напр., поема „Кавказ” є не тільки духовою власністю української літератури, але й до певної міри власністю народів Кавказу і всіх поневолених російським імперіялізмом народів „від молдаванина до фіна”. Подібне значення має поема „Неофіти” з прозорою політичною алегорією, спрямованою не тільки проти царського самовладства, але й узагалі проти всіх тиранів і гнобителів вільної думки на землі.

Шевченкова любов своєї батьківщини та ідея братньої любови між народами — це те основне, що промовляє до людської душі із сторінок книжки „Шевченкове слово і слава”. Це доказ, що в хорі геніїв світу наш Шевченко має свій власний голос і має що сказати від себе також іншим народам. Тому цей одностомник вартий зайняти гідне місце на полицях не тільки наших домашніх, але й прилюдних бібліотек або послужити як подарунок нашим друзям чи знайомим іншої національності, що цікавляться літературою. Читач-чужинець, що не знає української мови, знайде добру інформацію про Шевченка в статті Богдана Кравцева англійською мовою.

ДОВГОГРАЙНІ ПЛАТІВКИ

- СЛУЖБА БОЖА на двох довгограйних НІ-
ГІ платівках у виконанні хору церкви
св. Варвари у Відні, в ціні 12.00 дол. і
додаткова платівка з „Боже, вислухай
благання” і ін. за 1.00 дол. Всі три платів-
ки, в альбомі, мистецько-оформленому О.
Мошинською, разом із пересилкою 13.00
- УКРАЇНСЬКІ ВОСКРЕСНІ ПІСНІ і гагілки у
вик. хору церкви св. Варвари у Відні —
Альбом з двома платівками 10.00
- УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ у вик. хору церкви
св. Варвари у Відні 4.95
- ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ — опера на 3
дії С. Артемовського (три платівки) 14.95
- ПІСНЯ ПРО РУШНИЧОК — (до слів А.
Малишка, муз. П. Майбороди) співає
Д. Гнатюк, та 11 інших пісень. Пісня про
рушничок полонила серця всіх українців
у цілому світі. (Число платівки РР10) 4.95
- 801 СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ
(Альбом з 3-ма платівками, 12" Ціна \$12.50
- 802 ДИТЯЧІ КАЗКИ (ч. 1)
У виконанні Ірини Лаврівської. 3.95
- 803 ДИТЯЧІ КАЗКИ (ч. 2)
У виконанні Ірини Лаврівської. 3.95
- 804 КОЛЯДИ — 14 різних коляд —
різні хори 4.95
- 805 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ
У виконанні Хору Верьовки 3.95
- 806 МИРОСЛАВ СКАЛА-СТАРИЦЬКИЙ —
Miro Skala-Starycky — тенор
з оркестрою 4.95
- 807 СПІВАЄ КИЇВ — Ukrainian Songs of Kiev,
Concert of works by P. Mayboroda 4.95
- 807 СПІВАЄ ЛЬВІВ — Concert performed by
Capella „Trembita” in Lviv, Conductor —
P. Murawskyj 4.95
- 809 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ З ГУЦУЛЬЩИНИ —
Ukrainian Hutzul Songs. 4.95
- 810 ПІСНІ З УКРАЇНИ 4.95
- 811 INTERNATIONAL MELODIES —
„AMOR” Orchestra. 4.95
- 812 ВЕЧІР НА СОЮЗІВЦІ —
з оркестрою „АМОР” Ukrainian Dance
Music 4.95
- 814 DANCE PARTY — „AMOR” Orchestra 4.95
- 815 УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ТАНКИ — Anatole
Pietri Orchestra, — Buenos Aires 4.95
- 816 ВЕЧЕРНИЦІ, „Кобзар” з Симфонічною
Оркестрою, дириг. А. Рудницький, Філа 4.95
- 817 КОНЦЕРТ, Хор „КОБЗАР” із Симфонічною
Оркестрою 4.95
- 818 ШЕ НЕ ВМЕРЛА, Хор „КОБЗАР”. 4.95
- 819 КОНЦЕРТ, Хор „ДУМКА”, Нью-Йорк,
дир. Л. Крушельницький. 4.95
- 820 БОГ ПРЕДВІЧНИЙ — Українські коляди
та щедрівки у вик. Хору „Кобзар” під
кер. А. Рудницького 4.95
- 821, 822 і 823 УКРАЇНСЬКІ КОЛОМИЙКИ
(частина 1, 2, і 3). кожна по 4.95
- 824 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ — у виконанні Хору
Верьовки (частина 2.) 4.95
- 825 ЗАСВИСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ... Збірка
козацьких пісень. 4.95
- 827 МАРІЧКА — закарпатські співаночки 4.95
- 828 СТРИЙСЬКИЙ ПАРК — пісні сьогодніш-
нього Львова 4.95
- 831, 832 і 833 ЖАРТІВЛИВІ ПІСНІ по 4.95
- 834 і 836 ПІСНІ УПА 4.95
- 835 НАЗАР СТОДОЛЯ — Опера. Слова
Тараса Шевченка. Музика К.
Данкевича 19.80
- 838 ЗНОВ... У ЛЬВОВІ 4.95
- 851 НАРОДНІ ПІСНІ — у виконанні Іри
Маланюк та Хору св. Варвари, Відень,
диригент: А. Гнатишин 4.95
- 852 ЦЕРКОВНІ ПІСНІ — Церковний Хор
св. Варвари, Відень. Дир. А. Гнатишин 4.95
- УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ В ЧЕСТЬ ПРЕЧИСТОЇ
ДІВИ МАРІЇ — Мішаний хор церкви св.
о. Миколая в Чикаго 4.95
- ДУМИ МОЇ і інші українські пісні у ви-
конанні київських ансамблів 4.95
- ЗБІРКА ПІСЕНЬ — виконують Ія і Лю-
бомир Мацюк з оркестрою 4.95
- УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ у виконанні Україн-
ського Хору Думка в Дітроїті під упра-
вою І. Атаманця 4.95
- ПІСНІ І ТАНЦІ З УКРАЇНИ у виконанні
київських ансамблів видання МОНИТОР
ч. 1, 2 і 3 по 3.95
- УКРАЇНА — пісні у виконанні Українського
Хору Думка в Києві і київського ансам-
блю бандуристів 3.95
- ВЕСЕЛЯ ЗБІРКА у виконанні різних укра-
їнських хорових ансамблів 4.95
- ХОРОВІ ПІСНІ З УКРАЇНИ у виконанні
Капелі Бандуристів під управою Ір. Ки-
тастого й В. Божики наспівані в часі не-
давнього турне по Європі (видавання ні-
мецького видавництва) 4.50
- Я ЦИГАНКА МОЛОДА і ін. 4.95
- ЯК ТЕБЕ НЕ ЛЮБИТИ і ін. пісні 4.95
- БЕРІЗКА і ін. пісні 4.95
- ТАНЦЮЙМО — танкова музика 4.95
- КИЇВСЬКИЙ ВАЛЬС і ін. пісні 4.95
- УКРАДЕНЕ ЩАСТЯ драма в 5 діях Івана
Франка (Альбом з 3-ма платівками) 12.50
- КОНЦЕРТ у виконанні Української Духової
Оркестри під управою І. Барабаша в Чі-
каго (альбом з 3-ма платівками) 4.50
- РИМІНСЬКІ МЕЛОДІЇ — вик. муж. квартет
„Розвага” з оркестрою М. Шияна. Альбом:
три платівки 10", 78 RPM. 4.75
- ТЕНОР І. ЗЕЙФЕРТ — при фортепіані ЛЮБА
СЛЮЗАР. Три оригінальні платівки в
мистецькому альбомі 4.75
- АЛЬБОМ ПІСЕНЬ Я. Б. Весоловського
у виконанні оркестри і хору Івана
Романова. Солісти: Антін Дербіш,
Олександр Тихнович (танцювальна
музика) 4.50
- ДІТИ СПІВАЮТЬ — дитячий хор Рідної
Школи УНО — Філія Ст. Катеринс, Онт. 4.95

Усі ці платівки продає

КНИГАРНЯ

при ВИДАВНИЦТВІ МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

В ЧІКАГО

Платівки висилаємо негайно по замовленню.

Кошти пересилки оплачує Книгарня

Замовлення і гроші слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Ave. — Chicago 22, Ill., USA

Найновіші видання творів сьогочасних письменників

ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 100-ИХ РОКОВИН

ВІД ДНЯ НАРОДИН

УЛЯНИ КРАВЧЕНКО

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

видало

її автобіографічну повість

Х Р И З А Н Т Е М И

найбільший, ілюстрований світлинами й
ще ніде не друкований твір авторки



Нова гідна уваги літературна поява —

т о

велика й оригінальна своєю ідеєю
історична повість відомої письменниці

Наталени Королевої

подібно, як Твори Тараса Шевченка й Трилогія Богдана

QUID EST VERITAS?

(ЩО Є ІСТИНА?)

Обидві книжки появилися в серії монументальних видань Накладом Видавництва Миколи Денисюка
Лепкого, видані люксово, в твердій оправі, в імітації шкіри, в мистецькому оформленні Оксани Мошинської,
за літературною й мовною редакцією Романа Завадовича.

Ціна одної книжки дол. 5.50.

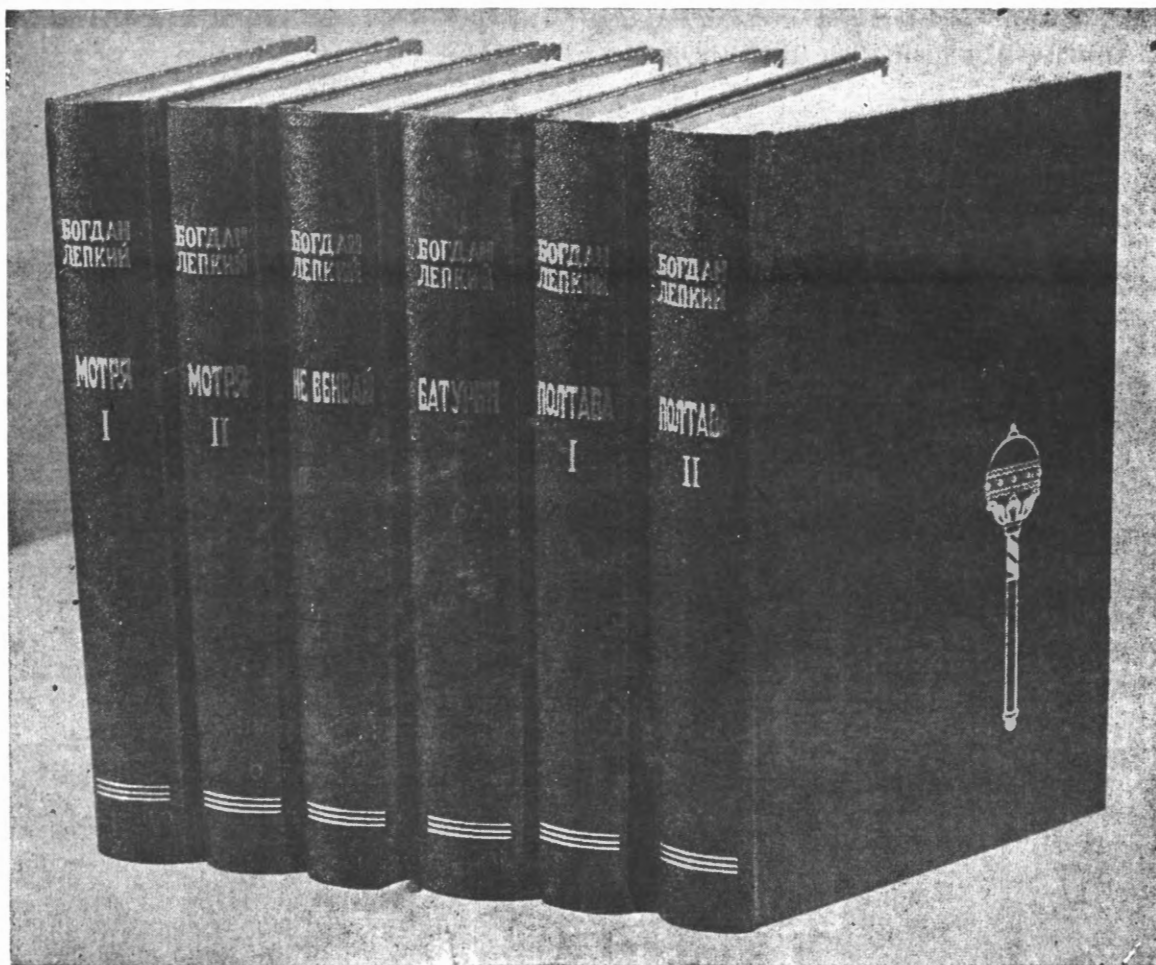
При замовленні обидвох повістей ціна за дві книжки разом з коштами пересилки лише дол. 10.00

Замовлення і гроші слати на адресу :

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

ТРИЛОГІЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО

МАЗЕПА



6 томів Трилогії Б. Лепкого Видавництва М. Денисюка (ювілейне видання з 1959 року)

МОТРЯ I	388 ст.	БАТУРИН	396 ст.
МОТРЯ II	306 ст.	ПОЛТАВА I	330 ст.
НЕ ВБИВАЙ	416 ст.	ПОЛТАВА II	428 ст.

Разом 2.264 сторінок друку

Ціна за цілість 21.00 дол. на сплати.

Замовлення без завдатку слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. CHICAGO AVE. CHICAGO, ILL., 60622 — USA